

ŠKODA AUTO VYSOKÁ ŠKOLA, O.P.S.

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6208R087 Podniková ekonomika a management obchodu

ZAHRANIČNÍ OBCHOD ČR

Martin Štipl

Vedoucí práce: Ing. Helena Horská, Ph.D.

Tento list vyjměte a nahrad'te zadáním bakalářské práce

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury pod odborným vedením vedoucího práce.

Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná a v práci jsem neporušil autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Mladé Boleslavi dne

Děkuji Ing. Heleně Horské, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad a informačních podkladů.

Obsah

Úvod	7
1 Teoretická východiska řešení	8
1.1 Zahraniční obchod obecně	8
1.2 Charakteristika zahraničního obchodu ČR	9
1.3 Vstup do EU a srovnání metodik vykazování ZO	10
1.4 Komoditní struktura	11
1.4.1 Harmonizovaný systém (HS)	12
1.4.2 Kombinovaná nomenklatura (CN)	12
1.4.3 Standardní klasifikace mezinárodního obchodu – SITC klasifikace	12
2 Analýza zahraničního obchodu	14
2.1 Dovoz a vývoz	14
2.2 Vývoj obchodní bilance ČR	18
2.3 Komoditní skupina č. 7	20
2.4 Komoditní skupina č. 0	205
3 Vliv vstupu ČR do EU na ZO, jeho současný stav a perspektiva	28
3.1 Vliv vstupu ČR do EU na ZO a jeho komoditní strukturu	28
3.2 Současný stav zahraničního obchodu ČR a jeho perspektiva	33
Závěr	35
Seznam literatury	37
Seznam obrázků a tabulek	40
Seznam příloh	41

Seznam použitých zkratk a symbolů

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HS	Harmonizovaný systém
JSD	Jednotný správní doklad
KN	Kombinovaná nomenklatura
OB	Obchodní bilance
PB	Procentní bod
PZI	Přímé zahraniční investice
SITC	Standardní klasifikace mezinárodního obchodu
SZP	Společná zemědělská politika

Úvod

Bakalářská práce „Zahraniční obchod České republiky“ je zaměřena na analýzu vývoje komoditní struktury zahraničního obchodu ČR v letech 2000 – 2014. Na základě rozboru výše uvedeného období popíši a zhodnotím současný stav včetně nejpodstatnějších faktorů, které měly vliv na uplynulý vývoj. Cílem práce je zanalyzovat dopad vstupu ČR do EU na zahraniční obchod ČR a ověřit hypotézu, že se po vstupu do Společenství objevily i faktory, působící na některé komodity a odvětví našeho hospodářství negativně. Pokusím se odpovědět i na otázku, zda je zbožová struktura našeho ZO v současné době optimální a jaké jsou perspektivy i rizika jejího dalšího vývoje. Během analýzy se zaměřím také na vliv globální ekonomické krize v letech 2008 – 2009.

Teoretická část se zabývá obecným popisem zahraničně obchodních vztahů a jejich základních ukazatelů, kterými je možno charakterizovat jednotlivé ekonomiky a vzájemně je porovnávat. Po obecné charakteristice ZO ČR a jeho vývoje se věnuji změnám ve způsobu vykazování a metodice zpracování po vstupu do EU. V poslední kapitole teoretické části se zabývám členěním komoditních struktur a popisem jednotlivých ukazatelů, které jsou používány při analytické činnosti.

Praktická část je věnována analýze ZO ČR v letech 2000 – 2014 se zaměřením na jeho komoditní strukturu v oblasti importu, exportu a obchodní bilance. V důsledku zásadního významu pro naši ekonomiku se podrobněji věnuji rozboru komoditní skupiny č. 7. Kromě pozitivního vlivu, který měl na zahraniční obchod vstup ČR do Společenství, hodnotím podrobněji i jeho negativní působení na skupinu potravin a živých zvířat.

V poslední části zhodnotím na základě provedeného rozboru vliv vstupu České republiky do EU na zahraniční obchod a jeho komoditní strukturu. Posoudím také současný stav zbožové struktury z hlediska jejího významu pro zahraničně obchodní vztahy. Závěrem se pokusím odhadnout na základě analyzovaných dat a dokumentů perspektivy i rizika dalšího vývoje ZO ČR.

1 Teoretická východiska řešení

Cílem mé práce je posouzení vlivu vstupu ČR do EU na náš zahraniční obchod.

1.1 Zahraniční obchod obecně

Zahraničně obchodní vztahy hrají důležitou roli v ekonomice většiny zemí. Spočívají v tom, že je část domácích výrobků a služeb vyvážena (export) a část zahraničních výrobků naopak dovážena (import). V případě, že export je vyšší než import, hovoříme o **aktivní** bilanci (saldo OB), v opačném případě, kdy import převažuje nad exportem, se jedná o **pasivní** bilanci (saldo OB). Může se vyskytnout i situace, kdy se export rovná importu. Pokud k tomu dojde, hovoříme o tzv. **vyrovnané** bilanci. Pokud hodnotu exportu a importu sečteme, získáme ukazatel **obratu zahraničního obchodu**.

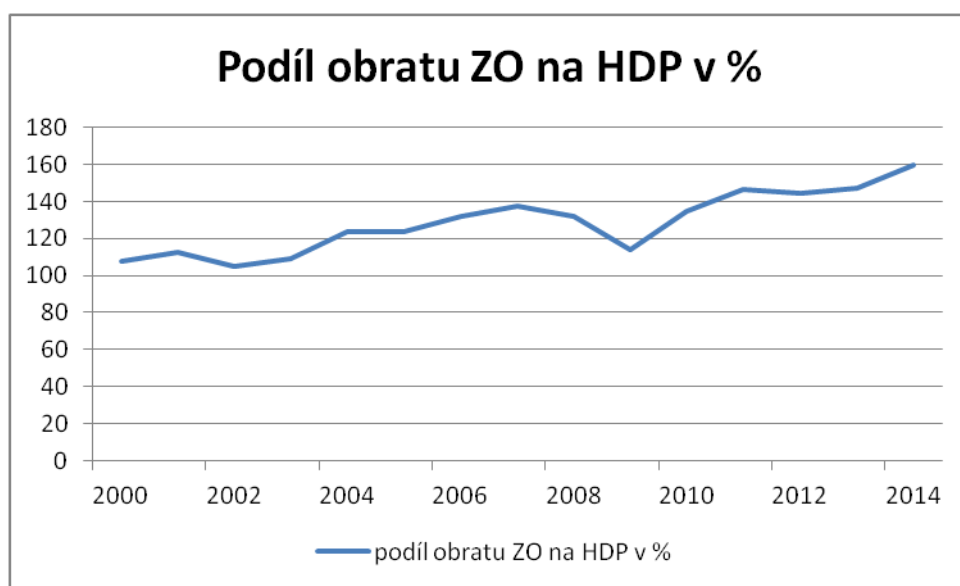
Význam zahraničního obchodu pro konkrétní zemi závisí na více faktorech. Záleží především na tom, o jak velkou ekonomiku se jedná a jaký je rozsah jejího vnitřního trhu. Pro vyspělé státy s velkým vnitřním trhem nemá zahraniční obchod takový význam jako pro menší ekonomiky s omezenou surovinovou základnou. Důležitou roli hraje zapojení do mezinárodní dělby práce a specializace výroby, která umožňuje produkci zboží za co nejnižší náklady. „Mezi základní ukazatele zahraničního obchodu patří: **podíl vývozu (dovozu, obratu) na HDP (v % HDP), výše dovozu (vývozu) v USD na 1 obyvatele a podíl státu na světovém obchodu**“ (Spěváček, 2012, str. 436). Tyto ukazatele jsou velmi důležité, protože nám charakterizují vztah dané ekonomiky k ostatním státům. Některé státy jsou více soběstačné, protože mají rozsáhlejší vnitřní trh a také jejich surovinová základna jim umožňuje existenci, která nevyžaduje tak rozsáhlé zahraničně obchodní vztahy. V těchto případech se jedná o **méně otevřené ekonomiky**. Opačným případem jsou státy s omezeným vnitřním trhem a **otevřenější ekonomikou**, která vyžaduje větší zapojení do obchodních vztahů s ostatními zeměmi. Při analýze dovozu, vývozu a obchodní bilance patří mezi nejdůležitější ukazatele jejich komoditní a teritoriální struktura.

Všechny výše uvedené ukazatele je důležité sledovat v určitých časových intervalech, abychom mohli posoudit dynamiku jejich růstu nebo poklesu.

1.2 Charakteristika zahraničního obchodu ČR

Zahraniční obchod tvoří velmi důležitou součást ekonomiky České republiky. Protože jde o malou ekonomiku s omezenou surovinovou základnou, je také míra její otevřenosti ve srovnání s ostatními členy EU poměrně velká. Patří dokonce mezi nejotevřenější a zaujímá 7. místo mezi zeměmi Společenství. Mezi základní pojmy, podle kterých je hodnocen zahraniční obchod, patří dovoz a vývoz zboží. Tyto dvě složky lze rozdělit podle toho, odkud se k nám zboží dováží, resp. kam se od nás vyváží. V případě České republiky se jedná o EU nebo o země mimo EU. Dle Spěváčka je „ekonomika naší země do značné míry závislá na cenách surovin v zahraničí a úrovni poptávky na trzích obchodních partnerů“ (Spěváček, 2012, str. 436). Těmto skutečnostem je třeba se přizpůsobit, protože je nemůžeme nějakým zásadním způsobem ovlivnit. Přesto byl již od vzniku ČR v roce 1993 patrný výrazný růst zahraničního obchodu, a to především se zeměmi EU. Stoupala hodnota importu i exportu a také obchodní bilance, která však byla až do roku 2003 pasivní. Nejlépe ilustruje význam ZO pro naši ekonomiku podíl jeho obrátu na HDP (viz Obr. 1).

Obr. 1 Podíl obrátu ZO na HDP

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Rozhodujícím faktorem, který ovlivňuje od roku 2004 až do současné doby zahraničně obchodní vztahy, je členství České republiky v Evropské unii.

1.3 Vstup do EU a srovnání metodik vykazování ZO

Evropskou unii, která vznikla v roce 1993, tvoří v současnosti 28 členských států. Od té doby se rozšířila celkem 7x. ČR vstoupila do EU v květnu 2004 spolu s dalšími 9 státy. Protože došlo i k významným změnám v podnikatelské sféře, stala se ČR již během přípravného období zajímavým teritoriem pro zahraniční podnikatele. Již od roku 2000 postupně klesal deficit zahraničního obchodu, neboť export narůstal více než import. Vstup do EU v roce 2004 potom umožnil volný pohyb zboží a přístup našich firem k vyspělým západoevropským trhům. Tento rok bývá označován jako rok přechodný, kdy se toho pro české exportéry dost měnilo v důsledku vstupu na společný trh. Dále se začala uplatňovat společná **hospodářská a měnová politika**, kromě jiných také společná zemědělská politika. „Po vstupu do EU se Česká republika formálně vzdala práva praktikovat vůči třetím zemím samostatnou obchodní politiku, protože se připojila k celní unii. Podle článku 207 smlouvy o fungování EU (tzv. Lisabonská smlouva) je společná obchodní politika ve výlučné pravomoci společenství a má 3 dimenze – multilaterální, bilaterální a autonomní“ (Společná obchodní politika EU, [online]). O obchodní politice rozhoduje Rada Evropské unie na základě návrhu Evropské komise a připomínek Výboru pro obchodní politiku.

Po vstupu ČR do EU se změnil způsob vykazování a metodika zpracování výsledků zahraničního obchodu. Před vstupem do Společenství se přebíraly vybrané informace z celní statistiky výběrem dat z Jednotných správních dokladů (JSD). Po vstupu je dán zahraniční obchod ČR souhrnem obchodu se členskými státy EU a obchodu se třetími zeměmi. Systém sběru dat pro statistiku obchodu mezi státy Společenství se nazývá **Intrastat** a je povinný pro všechny členské státy. Soubor dat o obchodech se třetími zeměmi (dovoz a vývoz mimo EU) se nazývá **Extrastat** a je i nadále založen na získávání údajů z celních prohlášení (JSD). Česká republika se do tohoto systému zapojila v květnu 2004. Do statistiky zahraničního obchodu přispívají všechny subjekty, které jsou v ČR plátcí DPH a překročí osvobozující hodnotový práh. Tento práh představuje pro odesílané zboží hodnotu 4 mil. Kč a pro přijímané zboží hodnotu 2 mil. Kč za kalendářní rok (bez DPH). Po překročení osvobozujícího prahu je každý subjekt povinen začít vykazovat příslušné údaje bez vyzvání. Dle Spěváčka a kol. vyplňují hlášení Intrastat i zahraniční subjekty, které nejsou českými rezidenty, ale jsou dle

stanovené povinnosti plátců daně. Tím vznikají diskrepance ve statistice ZO ČR. Proto se od vstupu ČR do EU rozlišuje při přechodu zboží před hranice tzv. **přeshraniční** pojetí vývozu a dovozu; podle změny vlastnictví se od této doby nově zavádí tzv. **národního** pojetí vývozu a dovozu. Také ze statistik ČSÚ získáme informace o vývozu a dovozu jak v **přeshraničním**, tak i v **národním pojetí**. Následující tabulka demonstruje diskrepance mezi oběma pojetími ZO, například v roce 2014 byl v obchodní bilanci rozdíl mezi přeshraničním a národním pojetím ZO **283,2 mld. Kč**.

Tab. 1 Přeshraniční vs. národní pojetí ZO [v mld. Kč]

Rok	Přeshraniční pojetí			Národní pojetí		
	Vývoz	Dovoz	Bilance	Vývoz	Dovoz	Bilance
2005	1869	1830	38,6	1720	1715	5,2
2006	2145	2105	39,8	1929	1927	1,8
2007	2479	2391	87,9	2152	2173	-21,2
2008	2474	2406	67,2	2116	2160	-44,3
2009	2139	1989	149,5	1875	1844	31,1
2010	2533	2412	121,2	2175	2195	-20,6
2011	2879	2688	191,1	2409	2397	12,0
2012	3073	2767	305,7	2563	2498	64,4
2013	3175	2823	351,2	2623	2517	106,5
2014	3629	3200	429,2	2986	2840	146,0

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, časové řady

Největší deficit obchodní bilance v národním pojetí byl dosažen v r. 2008 (záporná bilance: -44,3 mld. Kč).

1.4 Komoditní struktura

Pokud chceme zahraniční obchod analyzovat, je třeba získat potřebné údaje z databáze ČSÚ. Jedná se především o komoditní strukturu zahraničního obchodu. Pro kódování zboží lze použít více klasifikačních systémů, jak uvádím v další části práce.

1.4.1 Harmonizovaný systém (HS)

Tento systém vznikl na základě „Mezinárodní úmluvy o harmonickém systému popisu a číselného označování zboží“, která byla přijata v Bruselu 14. 6. 1986. Spolu s následným protokolem o změně byla potom schválena Radou evropských společenství 7. 4. 1987 s platností od 1. 1. 1988.

Dle úmluvy byl zřízen „Výbor pro harmonizovaný systém“ (dále pouze Výbor), ve kterém jsou zástupci všech smluvních stran. Všechny důležité informace a návrhy jsou předkládány ke schválení Radě evropských společenství. Zprávy ze zasedání Výboru a schválené změny jsou publikovány v „Ústředním věstníku Evropské unie“ (dále pouze Věstník). Poslední zasedání Výboru proběhlo v září 2014 a bylo publikováno ve Věstníku 1. 5. 2015. Všem smluvním stranám je umožněno, aby si ve svých nomenklaturách vytvořily další třídění pro zařazení zboží, ale musí toto třídění připojit pod šestimístné číselné označení HS. Pokud splní jejich „kombinovaná celní a statistická nomenklatura“ podmínky, které jsou uvedeny v příslušné části úmluvy, nemusí položky HS v celní nomenklatuře využívat.

1.4.2 Kombinovaná nomenklatura (CN)

Kombinovaná nomenklatura vznikla nařízením Rady EHS č.2658/87 ze dne 23. 7. 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku. Je založena na základě „Harmonizovaného systému“, který byl doplněn vlastními vysvětlivkami. Dle celního sazebníku obsahuje třídy I. – XXI. a jeho přílohy. Od doby svého vzniku byla nomenklatura HS opakovaně aktualizována, aby se přizpůsobila vzniklým potřebám a podmínkám. Nejnovější verze najdeme na internetových stránkách www.celnisprava.cz. Zde je také publikováno „Prováděcí nařízení Komise EU č.1101/2014“ ze dne 16. 10. 2014, kterým se mění příloha I. nařízení Rady č. 2658/87. Tak byla KN s platností od 1. 1. 2015 nahrazena úplně novou verzí, jakož i celními sazbami vyplývajícími z opatření přijatých Radou nebo Komisí (Ústřední věstník EU L 312/5 sv. 57 ze dne 31. 10. 2014).

1.4.3 Standardní klasifikace mezinárodního obchodu – SITC klasifikace (Standard International Trade Classification)

Zahrnuje 10 základních položek. (jednomístná klasifikace SITC 1 až pětímístná klasifikace SITC 5).

Tab. 2 SITC 1 klasifikace

0	Potraviny a živá zvířata
1	Nápoje a tabák
2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv
3	Minerální paliva, mazadla a příbuzné materiály
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky
5	Chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
7	Stroje a dopravní prostředky
8	Průmyslové spotřební zboží
9	Komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné

Zdroj: Spěváček V.: Makroekonomická analýza, str. 443

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že položky 0 – 4 můžeme označit jako komodity s nižším stupněm zpracování a položky 5 – 8 jako komodity s vyšším stupněm zpracování. Pokud chceme při analýze komoditní struktury sledovat i dynamiku změn v určitém časovém úseku, je nejvýhodnějším způsobem využití několika ukazatelů. Jednoduchým ukazatelem je množství **vyvážených a dovážených produktů** (klasifikace SITC 3). Pokud chceme srovnat vybranou zemi s průměrem jiné skupiny zemí, použijeme **index diverzifikace vývozu a dovozu**. Pomocí dalšího ukazatele lze určit stupeň koncentrace vývozu nebo dovozu u sledované komoditní skupiny – viz (1). Jedná se o tzv. **Herfindahl-Hirschmannův index koncentrace**:

$$H_j = \frac{\sqrt{\sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i}{X}\right)^2 - \frac{1}{n}}}{1 - \sqrt{\frac{1}{n}}} \quad (1)$$

Kde x_i je hodnota exportu i -té komoditní skupiny u vývozu (nebo dovozu), X je celková hodnota vývozu (dovozu) příslušné země, n je počet komoditních skupin.

Oba výše uvedené indexy diverzifikace a koncentrace vývozu a dovozu nabývají hodnot od nuly do jedné. (Spěváček, 2012, str. 444)

2 Analýza zahraničního obchodu

2.1 Dovoz a vývoz

V této části své práce se věnuji dovozu a vývozu ve sledovaném období z hlediska jejich komoditní struktury a vývoje během uvedeného období.

Tab. 3 Dovoz v letech 2000 – 2014

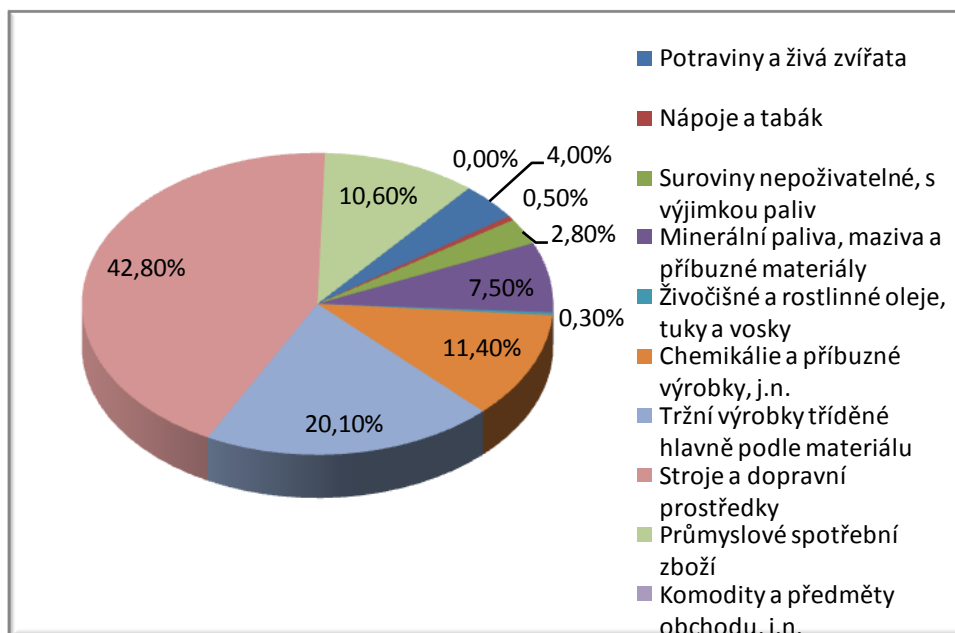
Dovoz celkem v mld. Kč								
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Celkem	1241,9	1385,6	1325,7	1440,7	1749,1	1830,0	2104,8	2391,3

Dovoz celkem v mld. Kč							
Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkem	2406,5	1989,0	2411,6	2687,6	2766,9	2823,5	3200,0

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

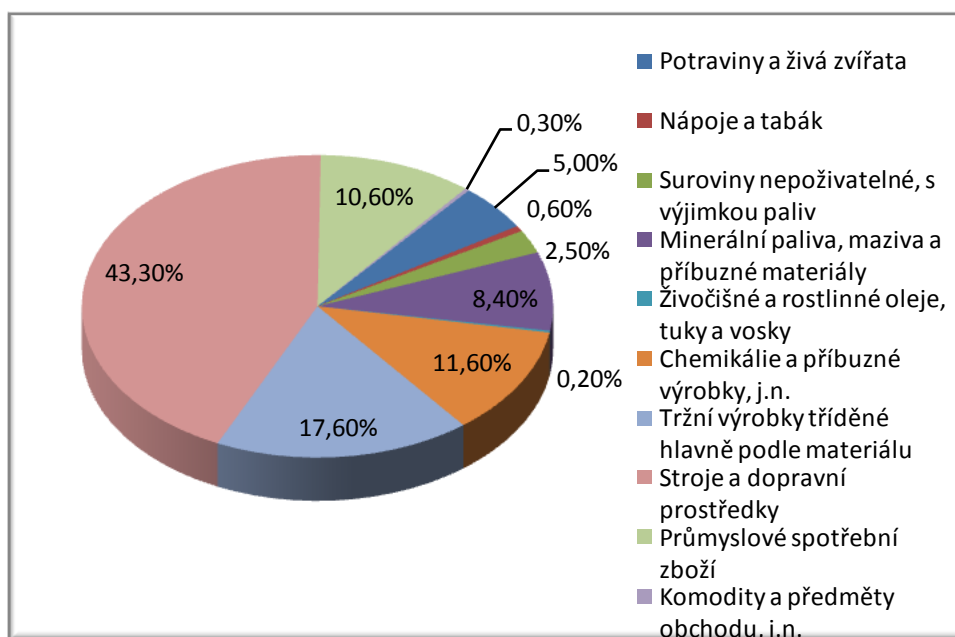
Z tabulky vyplývá, že ve sledovaném období docházelo téměř každoročně k navyšování dovozu. Výjimkou je pouze mírný pokles v roce 2002 a výrazný meziroční pokles v roce 2009, který byl důsledkem světové ekonomické krize.

Suverénně největší podíl v průběhu celého sledovaného období zaujímá skupina č. 7 – Stroje a dopravní prostředky, která vzrostla v roce 2014 až na hodnotu 1384 mld. Kč a oproti roku 2000 se téměř ztrojnásobila. Představuje tak nejvýznamnější složku 43,3 % dovozu. Jak zjišťuji v další části své práce, má tato komoditní skupina ještě vyšší procentuální zastoupení v případě vývozu. Proto ji budu podrobněji analyzovat v samostatné kapitole. Na druhém místě je skupina tržních výrobků tříděných podle materiálu s částkou 561,6 mld. Kč, jejíž podíl na struktuře poklesl v období 2003 – 2014 z 20,1 % na 17,6 %. V roce 2014 tyto dvě skupiny představovaly 61 % dovozu. Skupina chemikálií a příbuzných výrobků zaznamenala v tomto období minimální vzestup, skupina průmyslového spotřebního zboží zůstala na stejné úrovni. Z ostatních komodit, které nedosahují ani 10 %, se této hodnotě nejvíce blíží skupina minerálních paliv a mazadel s nárůstem podílu ze 7,5 % na 8,4 % (viz Obr. 2 a 3).

Obr. 2 Struktura dovozu v roce 2003

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

Obr. 3 Struktura dovozu v roce 2014

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

Tab. 4 Vývoz v letech 2000 – 2014

Vývoz celkem v mld. Kč								
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Celkem	1121,1	1268,1	1254,9	1370,9	1722,7	1868,6	2144,6	2479,2

Vývoz celkem v mld. Kč							
Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkem	2473,7	2138,6	2532,8	2878,7	3072,6	3174,7	3628,6

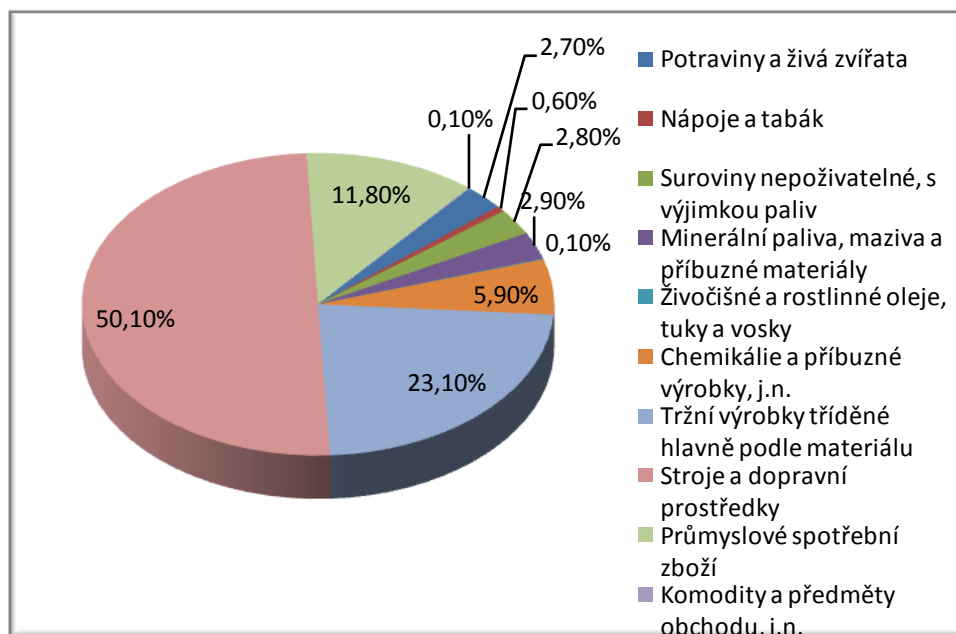
Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

Dle Tab. 4 je od roku 2000 patrný vzrůst vývozu na hodnotu 1370,9 mld. Kč v roce 2003. Ve srovnání s uvedeným obdobím je v letech 2003 – 2004 zřejmý výrazný meziroční nárůst 352 mld. Kč. Toto zvyšování celkového vývozu pokračuje až do roku 2008, kdy dosahuje částky 2473,7 mld. Kč. Po následném poklesu v roce 2009 na hodnotu 2138,6 mld. Kč pokračuje jeho stoupající tendence až do roku 2014.

Dle Obr. 4 a 5 i Přílohy 6 lze identifikovat komoditní strukturu vývozu dle SITC. Stejně jako u dovozu je ve všech sledovaných letech nejvíce zastoupena skupina č. 7 – Stroje a dopravní prostředky, jejíž výsledná hodnota dosahuje na konci sledovaného období částky 1997,4 mld. Kč, což činí 55 % vývozu. Tento rekordní podíl na celkovém exportu představuje nárůst podílu 10,4 % ve srovnání se začátkem analyzovaného období. Na druhém místě je s velkým odstupem skupina tržních výrobků tříděných hlavně podle materiálu, jejíž procentuální zastoupení v uvedeném období naopak postupně klesá z 25,4 % v roce 2000, resp. 23,1 % v roce 2003 až na 16,5 % na konci sledovaného období a dosahuje konečné částky 598,5 mld. Kč. Další místo zaujímá zbožová skupina č. 8. – Průmyslové a spotřební zboží, která bez větších procentuálních výkyvů představuje v roce 2014 hodnotu 428,4 mld. Kč (11,8 %). Kromě skupiny 5 – Chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené (6,6 %) patří mezi nejméně zastoupené skupiny v daných letech pouze komodity s nižším stupněm zpracování. Dle provedené analýzy je zřejmé, že v exportu převládá zboží s vyšším stupněm zpracování a tedy s vyšší přidanou hodnotou. Závěrem této kapitoly je možno konstatovat, že základní změnou v komoditní struktuře vývozu je v hodnoceném období výrazný

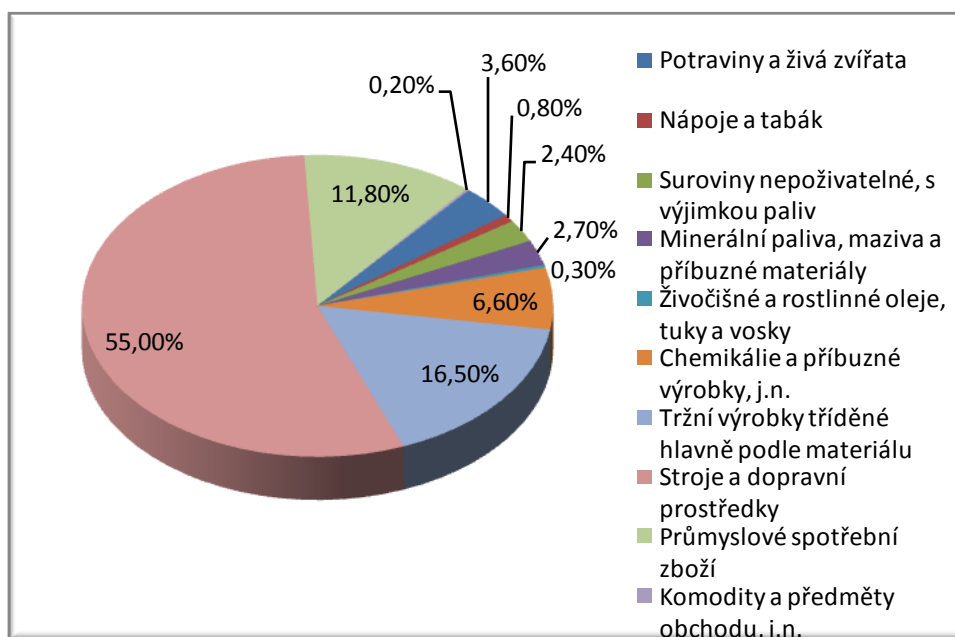

nárůst podílu skupiny strojů a dopravních prostředků a stejně signifikantní pokles podílu skupiny tržních výrobků tříděných hlavně podle materiálu.

Obr. 4 Struktura vývozu v roce 2003

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

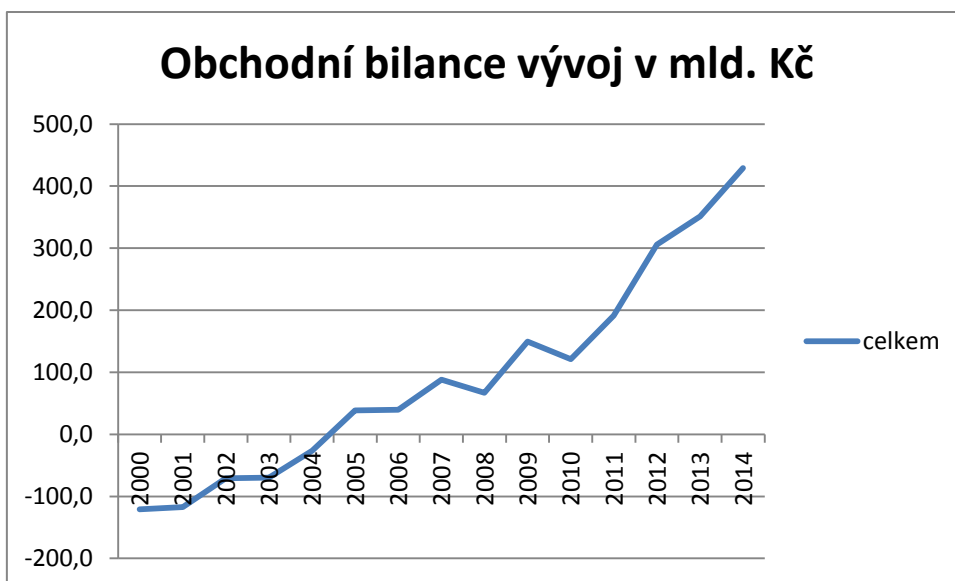

Obr. 5 Struktura vývozu v roce 2014

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

2.2 Vývoj obchodní bilance ČR

Jak jsem výše uvedl, docházelo již před vstupem do EU k postupnému snižování pasivního salda obchodní bilance v důsledku příznivého vývoje naší ekonomiky a přímých zahraničních investic. Např. v letech 2000 – 2004 byl nárůst dovozu 507 mld. Kč a nárůst vývozu 602 mld. Kč. Klíčovým okamžikem byl rok 2005, kdy vývoz poprvé překonal dovoz. Níže uvedený graf zachycuje vývoj obchodní bilance ČR v přeshraničním pojetí v letech 2000 – 2014. Od roku 2005 je již kladná. I když byl meziroční nárůst v letech 2005 – 2006 téměř nulový, v roce 2007 došlo k výraznému vzestupu o 48,2 mld. Kč. Během světové ekonomické krize následoval meziroční pokles v roce 2008 o více než 20 mld. Kč, ale hned v následujícím roce saldo výrazně narostlo o 82,4 mld. Kč na 149,6 mld. Kč. Po následném snížení v roce 2010 již obchodní bilance v dalších letech trvale narůstala a v roce 2014 dosáhla výše 429,2 mld. Kč. Členství České republiky v Evropské unii je nejpodstatnějším faktorem, který i v současné době pozitivně působí na její vývoj.

Obr. 6 Obchodní bilance vývoj

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

Na pozitivním vývoji obchodní bilance se nejvíce podílela skupina strojů a dopravních prostředků, které se budu podrobněji věnovat v následující kapitole. Ještě v roce 2003 byla její bilance 70,9 mld. Kč a v roce 2005 již 212,2 mld. Kč. Tento enormní vzrůst nadále pokračoval a v roce 2014 dosáhl

částky 613,3 mld. Kč. Násobek růstu bilance této skupiny byl v tomto roce 8,6 oproti roku 2003. Zajímavý růst zaznamenala i skupina průmyslového spotřebního zboží. Zde došlo k ještě rychlejšímu růstu obchodní bilance – násobek růstu je 10,3 při konečné hodnotě bilance 90,7 mld. Kč. Tato částka zdaleka nedosahuje úrovně skupiny č. 7. Naproti tomu u skupiny tržních výrobků tříděných podle materiálu, která v roce 2003 trojnásobně převyšovala skupinu č. 8, nastal od roku 2006 pokles, v roce 2007 dokonce na hodnotu 0,9 mld. Kč. Pro další roky bylo typické kolísání od 8,0 do 25,4 mld. Kč. Teprve od roku 2011 je patrný vzestupný trend z 17,7 na 36,9 mld. Kč v roce 2014.

Mezi komodity s výrazně zápornou obchodní bilancí patří zejména skupina č. 3 – Minerální paliva, mazadla a příbuzné materiály a skupina č. 5 – Chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené. Toto je dáno zejména přírodními a klimatickými podmínkami naší země, která má omezenou surovinovou základnu. V obou komoditních skupinách se po vstupu do EU tato záporná bilance s určitými výkyvy trvale zvyšovala, více ve skupině č. 3, kde dosáhla částky -170,6 mld. Kč v roce 2014. Analýza dat skupiny č. 3 ukazuje, že přes stoupající vývozní výkonnost je celková bilance skupiny chemikálií trvale záporná (-130,6 mld. Kč v roce 2014) v důsledku vysokého importu těchto komodit.

Také zbožová skupina potravin a živých zvířat, kterou budu podrobněji analyzovat v samostatné kapitole, měla během celého sledovaného období jako celek zápornou bilanci.

Obchodní bilance komoditní skupiny č. 1 (Nápoje a tabák) byla v letech 2000 – 2003 kladná s hodnotami 0,7 – 2 mld. Kč, v letech 2004 – 2007 se dostala do záporné hodnoty až do výše -2,3 mld. Kč. Od roku 2008 byla opět patrná kolísající mírně pozitivní obchodní bilance s větším nárůstem mezi roky 2013 a 2014 na 7,5 mld. Kč.

V komoditní skupině č. 2 (Suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv) nebyly v letech 2000 – 2008 hodnoty obchodní bilance příliš významné, kolísaly mezi -5,6 mld. Kč až 6,5 mld. Kč, zvýšení nastalo v letech 2009 – 2010, v roce 2014 měla obchodní bilance pozitivní saldo 8,7 mld. Kč.

Ve skupině č. 4 (Živočišné a rostlinné oleje) byla hodnota obchodní bilance záporná až do roku 2009. Poté se začaly postupně projevovat prorůstové tendence s trvale pozitivní bilancí od roku 2012.

Tab. 5 Bilance dle komoditních struktur v letech 2000 – 2014

Bilance dle komoditních struktur v mld. Kč											
rok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	celkem
2000	-17,2	1,0	0,2	-85,7	-1,4	-59,5	27,3	1,7	12,2	0,6	-120,8
2001	-19,3	1,5	-1,4	-87,6	-1,7	-69,2	29,0	15,3	15,0	0,9	-117,4
2002	-23,0	2,0	-3,1	-64,3	-2,1	-73,7	21,0	61,3	9,5	1,6	-70,8
2003	-20,7	0,7	-2,5	-68,4	-2,8	-83,9	26,6	70,9	8,8	1,4	-69,8
2004	-24,7	-1,7	-5,6	-72,2	-3,1	-90,9	27,8	136,2	7,8	0,1	-26,4
2005	-20,6	-1,2	-4,2	-110,2	-1,9	-82,5	32,0	212,2	15,6	-0,7	38,6
2006	-27,0	-2,3	-2,3	-139,0	-2,2	-89,1	16,7	271,0	14,4	-0,5	39,8
2007	-31,1	-1,3	6,5	-123,8	-1,3	-104,3	0,9	315,4	27,3	-0,5	87,9
2008	-27,3	3,7	0,5	-165,9	-1,7	-99,8	8,0	336,2	14,2	-0,7	67,2
2009	-33,0	2,7	12,7	-106,4	-2,5	-86,2	25,4	324,3	12,9	-0,3	149,6
2010	-36,3	2,4	11,3	-137,6	0,5	-93,1	5,1	336,3	33,1	-0,4	121,2
2011	-31,8	0,8	0,8	-176,6	-1,2	-113,5	17,7	449,5	47,7	-2,1	191,1
2012	-28,7	1,3	7,1	-188,9	3,7	-117,5	38,8	519,9	72,9	-3,0	305,7
2013	-29,7	2,8	6,5	-195,4	2,4	-120,5	44,7	554,5	88,4	-2,5	351,2
2014	-28,3	7,5	8,7	-170,6	2,4	-130,6	36,9	613,3	90,7	-1,0	429,0

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

2.3 Komoditní skupina č. 7

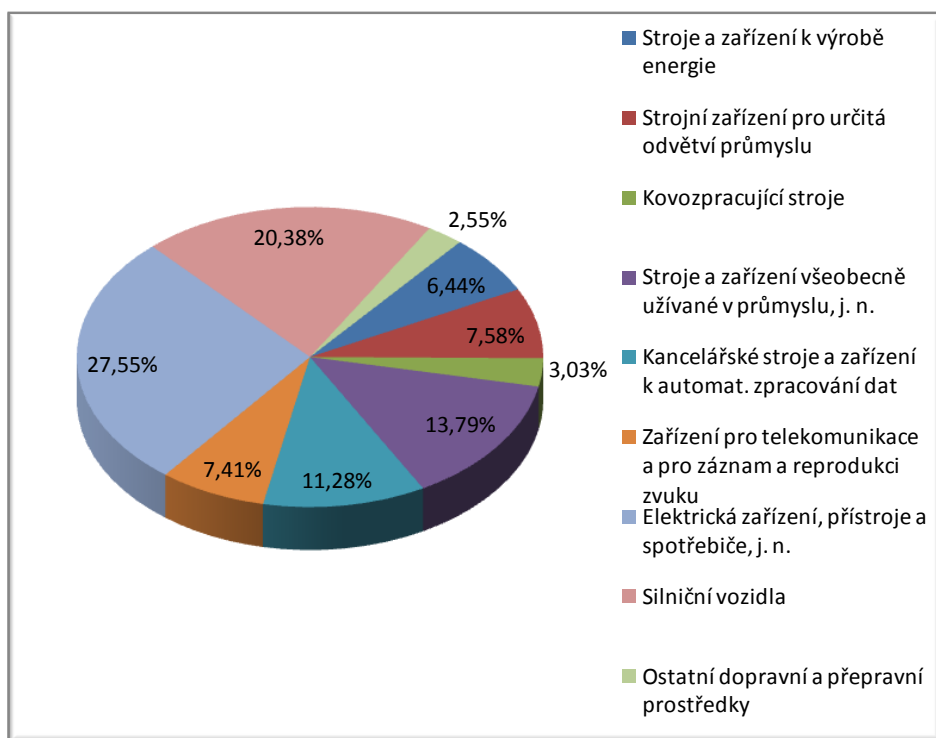
Následující tabulky a grafy podrobněji charakterizují nejvýznamnější skupinu dovozu i vývozu.

Tab. 6 Dovoz, skupina č. 7 [v mld. Kč]

		2003	2005	2008	2009	2010	2014
71	Stroje a zařízení k výrobě energie	39,7	51,9	61,9	55,4	71,2	108,5
72	Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	46,7	51,6	67,5	40,6	42,7	74,2
73	Kovozpracující stroje	18,7	18,4	23,8	13,1	13,5	25,6
74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j. n.	85,0	100,0	121,5	92,0	106,2	169,9
75	Kancelářské stroje a zařízení k automat. zpracování dat	69,5	86,8	150,1	144,5	200,8	210,3
76	Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	45,7	62,0	140,3	104,3	136,1	169,0
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j. n.	169,8	187,4	209,7	196,2	276,0	319,2
78	Silniční vozidla	125,6	156,2	201,7	160,3	182,5	287,2
79	Ostatní dopravní a přepravní prostředky	15,7	22,7	18,3	14,8	17,0	20,2

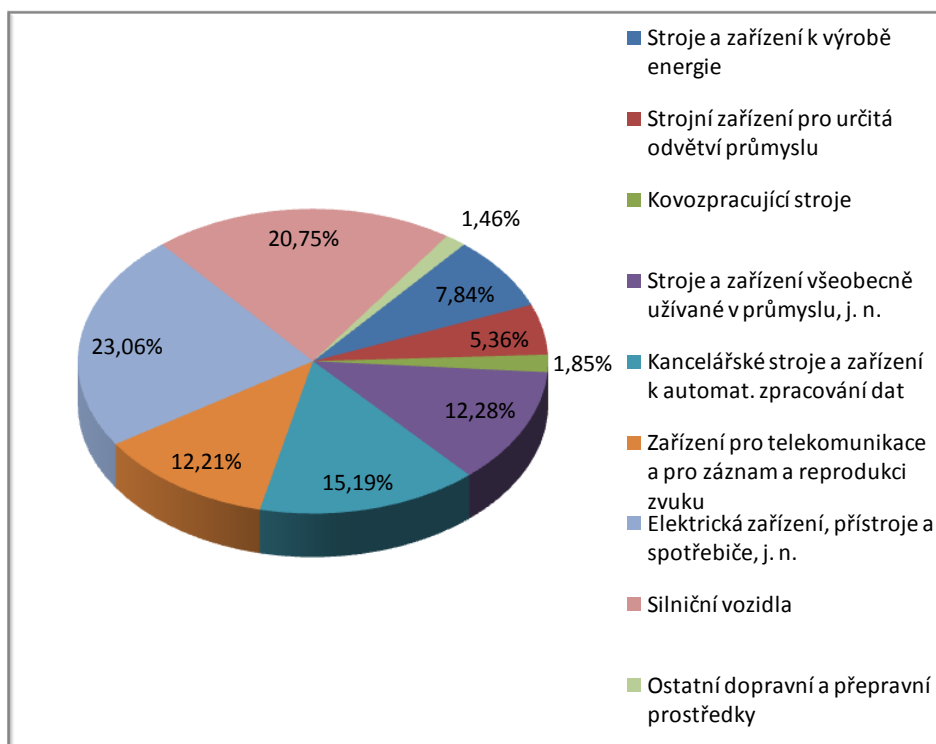
Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

V dovozu zaujímá první místo podskupina 77 – Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, která dosáhla téměř dvojnásobného vzestupu na částku 319,2 mld. Kč, což v roce 2014 odpovídá 23 % importu této skupiny. Na druhé místo se řadí podskupina 78 – Silniční vozidla, která zaznamenala více než dvojnásobný nárůst na hodnotu 287,2 mld. Kč, odpovídající 20,75 % dovozu. Další dvě podskupiny 74 – Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j. n. a 76 – Kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat dosáhly v roce 2014 po dvojnásobném resp. téměř čtyřnásobném vzestupu přibližně stejných hodnot (169,9 resp. 169 mld. Kč.). Nejmenší zvýšení i konečné hodnoty dovozu byly patrné u podskupin 73 a 79. Z tabulky je zřejmé, že každoroční zvyšování dovozu bylo přerušeno pouze v roce 2009, kdy došlo v době ekonomické krize k meziročnímu poklesu ve všech podskupinách. Z hlediska komoditní struktury není ve srovnávaných letech významnější rozdíl v podílu silničních vozidel (20,38 % resp. 20,75 %), ale signifikantní je pokles elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů o 4,5 % na 23,06 %. Nárůst podílu podskupin 71, 75 a 76 odpovídá zvyšování potřeby těchto komodit v našem hospodářství.

Obr. 7 Struktura skupiny 7 u dovozu v roce 2003

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

Obr. 8 Struktura skupiny 7 u dovozu v roce 2014

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

Také na vývozu se nejvíce podílela skupina 7. Během hodnoceného období převyšoval export v každém roce import a pozitivní saldo obchodní bilance se

stále navyšovalo. Bylo to zvláště zásluhou podskupiny silničních vozidel, která postupně získávala pro náš zahraniční obchod nezastupitelný význam. Následující tabulka demonstruje zastoupení jednotlivých podskupin na celkové hodnotě vývozu v analyzovaném období.

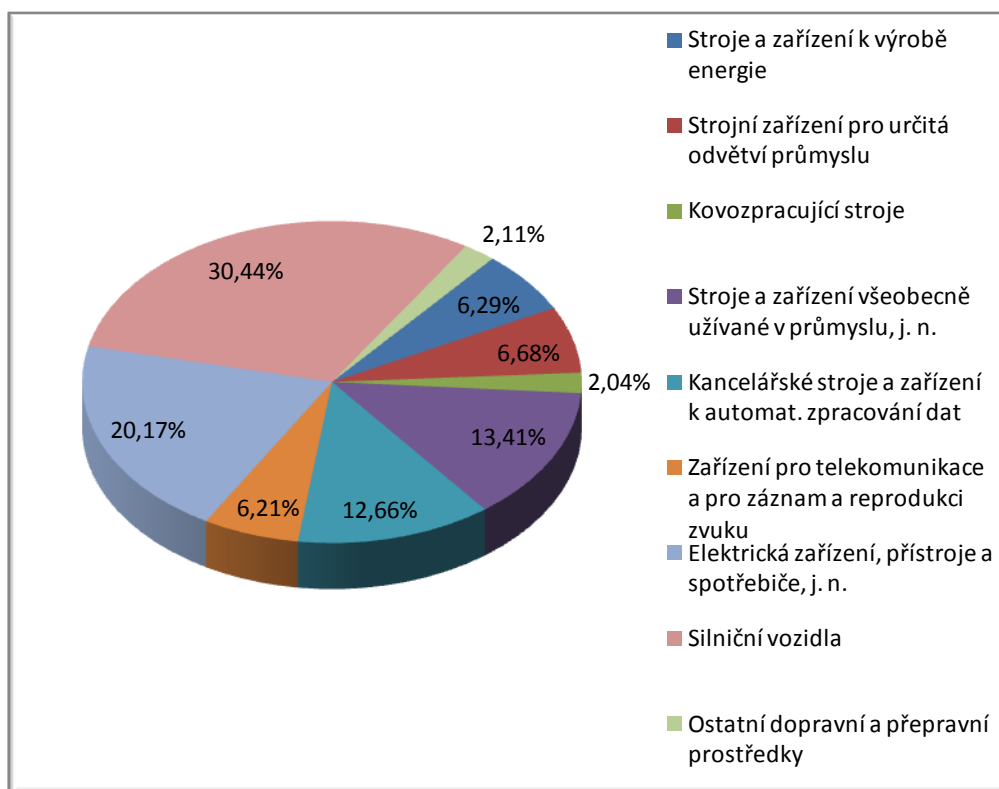
Tab. 7 Vývoz, skupina č. 7 [v mld. Kč]

		2003	2005	2008	2009	2010	2014
71	Stroje a zařízení k výrobě energie	43,2	57,1	75,3	63,6	75,2	105,2
72	Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	45,9	59,0	76,5	49,0	57,6	88,6
73	Kovozpracující stroje	14,0	17,6	25,2	19,2	18,7	28,8
74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j. n.	92,2	126,9	169,4	134,0	158,9	242,3
75	Kancelářské stroje a zařízení k automat. zpracování dat	87,0	117,4	171,2	156,6	219,3	270,1
76	Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	42,7	67,3	167,3	130,7	151,2	192,2
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j. n.	138,6	181,7	226,4	192,3	244,3	355,0
78	Silniční vozidla	209,2	305,7	389,9	368,3	432,4	684,0
79	Ostatní dopravní a přepravní prostředky	14,5	16,4	29,8	31,8	24,7	31,1

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

Jak jsem již uvedl, největší podíl v této nejsilnější skupině vývozu má podskupina 78 – Silniční vozidla, která dosáhla v roce 2014 částky 684,0 mld. Kč, což představovalo od vstupu do EU 3,3 násobný vzestup a více než třetinový podíl na celkovém exportu skupiny. Tento nebývalý nárůst byl dle mého názoru i příčinou toho, že v dalších letech došlo k enormnímu rozvoji našeho automobilového průmyslu. Při rozboru tohoto období je zřejmé, že k tomu přispěly i faktory, které byly nezávislé na výkonnosti naší ekonomiky, např. zavedení šrotového v některých státech. Bylo to v době ekonomické krize, kdy tím byl částečně omezen pokles zahraniční poptávky. Usuzuji, že důsledkem jejího obnovení v roce 2010 byl další růst exportu s podílem silničních vozidel nad 30 %. Na druhém místě vidíme v tabulce podskupinu 77 – Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, která dosáhla po vstupu do EU pozitivního salda bilance v roce 2007, ale následný propad v důsledku ekonomické krize se ještě prohloubil zvýšeným dovozem součástek k solárním panelům. Zájem o ně poklesl až v roce 2011, kdy získal

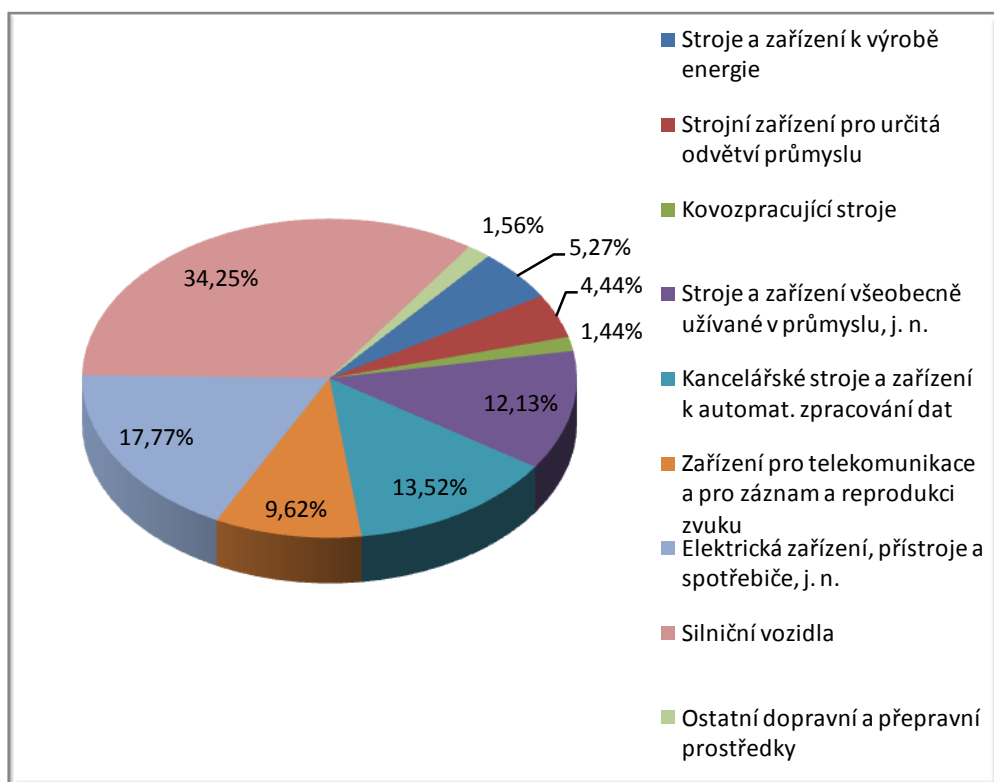
vývoz opět převahu nad dovozem. Velmi úspěšnými z hlediska exportu našich komodit byly i podskupiny 74, 75 a 76. Dle údajů, které jsem získal z ČSÚ, bylo jejich kladné saldo částečně snižováno vysokým dovozem těchto produktů. Při srovnání struktury skupiny č. 7 v letech 2003 a 2014 je nejvíce patrný vzestup podílu podskupin silničních vozidel o 3,8 % a zařízení pro telekomunikaci o 3,4 %. U druhé nejvýznamnější podskupiny elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů došlo v období po vstupu do EU naopak k poklesu o 2,4 % na 17,77 % (viz Obr. 9 a 10).

Obr. 9 Struktura skupiny 7 u vývozu v roce 2003

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

Obr. 10 Struktura skupiny 7 u vývozu v roce 2014

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

2.4 Komoditní skupina č. 0

V této části se budu věnovat rozboru kategorie potravin a živých zvířat, která má vzhledem tradici a příznivým přírodním podmínkám specifický význam pro naše hospodářství.

Tab. 8 Dovoz, skupina č. 0 [v mld. Kč]

	2003	2005	2008	2009	2010	2014
00 Živá zvířata	0,5	1,0	1,5	1,9	1,8	2,0
01 Maso a masné výrobky	4,0	11,2	16,6	18,6	19,5	28,7
02 Mléčné výrobky a vejce	4,3	7,7	10,7	10,9	12,0	16,8
03 Ryby, korýši a měkkýši	2,5	3,1	3,7	3,7	3,9	6,2
04 Obiloviny a obilné výrobky	5,3	6,8	10,4	9,7	10,2	15,3
05 Zelenina a ovoce	17,7	23,7	27,4	26,9	29,3	34,2
06 Cukr, výrobky z cukru a med	2,1	3,8	3,9	4,5	4,3	6,6
07 Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	7,7	9,5	12,0	11,3	11,9	21,0
08 Krmiva pro zvířata (kromě nemletých obilnin)	6,2	7,1	8,8	8,4	8,4	12,9
09 Různé jedlé výrobky a přípravky	6,4	7,7	10,3	10,9	11,3	15,1

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

Tab. 9 Vývoz, skupina č. 0 [v mld. Kč]

		2003	2005	2008	2009	2010	2014
00	Živá zvířata	1,5	3,8	4,9	4,5	4,8	8,1
01	Maso a masné výrobky	1,7	3,9	6,2	6,3	6,8	11,2
02	Mléčné výrobky a vejce	6,2	10,5	14,6	12,7	13,7	21,8
03	Ryby, korýši a měkkýši	1,2	1,5	1,7	1,6	1,9	3,5
04	Obiloviny a obilné výrobky	7,6	11,5	15,8	16,7	15,4	29,2
05	Zelenina a ovoce	3,3	7,3	7,6	7,3	7,8	10,6
06	Cukr, výrobky z cukru a med	3,5	8,2	5,9	5,4	5,8	8,6
07	Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	5,0	5,5	6,8	6,5	7,0	14,3
08	Krmiva pro zvířata (kromě nemletých obilnin)	1,9	2,9	4,7	3,8	5,5	11,3
09	Různé jedlé výrobky a přípravky	4,6	5,8	9,6	9,0	7,7	11,7

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

Během časového období 2000 – 2014, které jsem analyzoval ve své práci, měla zbožová skupina č. 0 – Potraviny a živá zvířata výrazně pasivní obchodní bilanci. Nejmenšího záporného salda dosáhla hned na začátku tohoto období v roce 2000 a deficit se bohužel v dalších letech i po vstupu do EU dále prohluboval. Mezi nejvýznamnější produkty z třídy potravin a živých zvířat se řadí podskupina č. 4 – Obiloviny a obilné výrobky a podskupina č. 2 – Mléčné výrobky a vejce. Již před vstupem do EU převládal u obou těchto podskupin vývoz nad dovozem. Z obilovin byl nejvýznamnější vývoz pšenice, který se nejvíce podílel na téměř čtyřnásobném zvýšení vývozu obilovin v roce 2014 ve srovnání s rokem 2003. Domnívám se, že kromě velikosti sklizní v ČR ovlivnila tento vzestup i cena pšenice na světovém trhu, která pochopitelně kolísala podle úrody ve světě a množství produktu na trhu. Po vstupu do EU došlo také ke zvýšení dovozu másla, tuků, sýrů i vajec. To bylo dle mé analýzy zřejmě také příčinou toho, že postupně klesala domácí produkce a tím i export. Přesto dosáhla podskupina mléčných výrobků a vajec na konci sledovaného období aktivního salda obchodní bilance. Pozitivního salda bylo dosaženo i v obchodu se živými zvířaty, především vývozem hovězího dobytka a drůbeže. Toho mohlo být docíleno pouze zvýšenou zahraniční poptávkou, která byla atraktivní také pro domácí producenty. V roce 2014 představoval vývoz hodnoty 8,1 mld. Kč, což odpovídá čtyřnásobku hodnoty dovozu. Největší deficit však vykazoval obchod s ovocem a zeleninou, který v průměru dosahoval dvou třetin deficitu celé komoditní skupiny. Při celkovém rozboru komoditní struktury

skupiny 0 je patrná jasná dominance této podskupiny v dovozu, kde představuje podíl 31,22 % resp. 21,54 %, zatímco ve vývozu pouze 9,04 % resp. 8,14 % (viz Příloha 8). Již před vstupem do Společenství představoval dovoz asi pětinasobek vývozu a po jeho dvojnásobném zvýšení činilo v roce 2014 pasivní saldo bilance 23,6 mld. Kč. Příčinu tohoto stavu vidím v tom, že naši zemědělci nedokázali konkurovat zahraničním pěstitelům nejen ze Španělska a Itálie, ale i okolních států (Německo, Polsko). Stejnou příčinu a důsledky mělo dle mého názoru i postupné zvyšování dovozu masa a masných výrobků, takže dosáhl na konci analyzovaného období deficitu 17,5 mld. Kč. Podskupiny č. 01 a 05 se tak nejvýrazněji podílely na negativní bilanci komoditní skupiny potravin a živých zvířat ve sledovaných letech (viz Příloha 3).

Na rozdíl od skupin, kde se dalo záporné saldo předpokládat (např. skupiny 3 a 5), bylo pro mne zjištění stejného stavu ve skupině č. 0 – Potravin a živá zvířata poměrně alarmujícím faktem, který je v rozporu s tradicí našeho zemědělství. V absolutních číslech sice nedosahuje výše negativních hodnot skupin č. 3 a 5, přesto je však mírně kolísající výrazně negativní bilance zřejmě trvalým jevem. Po zvyšování deficitu od začátku hodnoceného období a dosažení maxima v roce 2010 zůstává v posledních letech na přibližně stejné úrovni (-28,3 mld. Kč v roce 2014). Obchodování s komoditami této skupiny spadá do působnosti SZP, která je dle mého úsudku příčinou současného neutěšeného stavu. Jde pochopitelně o velmi komplikovanou a finančně náročnou oblast, ve které se vyskytovalo a stále vyskytuje velké množství problémů. Právní normy jsou vydávány ve formě nařízení závazných pro všechny státy. Z toho usuzuji, že velké množství regulací omezuje i aktivity našich zemědělců. „EU stanovuje pravidla pro obchod se zemědělskými produkty, regulaci zemědělského trhu, systém pomoci, dotací, refundací, podpor, výkupní ceny a objem výkupu zemědělských produktů, kvóty a výši dotace zemědělských produktů i výši přímých plateb zemědělcům.“ (Důsledky členství ČR v Evropské unii, [online]).

Z výše uvedených skutečností a podrobného rozboru této skupiny je možno konstatovat, že členství ČR v EU ovlivňuje obchodování s některými jejími komoditami negativně.

3 Vliv vstupu ČR do EU na ZO, jeho současný stav a perspektiva

V této části se budu věnovat otázce, jaký vliv měl vstup České republiky do Evropské unie na zahraniční obchod a jeho komoditní strukturu.

3.1 Vliv vstupu ČR do EU na ZO a jeho komoditní strukturu

Česká republika je jako země s **otevřenou** ekonomikou výrazně závislá na úrovni zahraničního obchodu a na jeho vývoji. Je možno konstatovat, že od druhé poloviny 90. let začínaly v naší produkci dominovat výrobky s vyšší přidanou hodnotou, především stroje a dopravní prostředky. Již před připojením ke Společenství také probíhala příprava, během níž byly stávající právní normy uvedeny do souladu s normami EU. Podstatnou změnou, která měla zásadní důsledky pro naši zemi i každého občana, byl **vstup ČR do EU 1. 5. 2004**.

Kromě mnohonásobného zvětšení velikosti trhu bylo pro ČR velkým přínosem po vstupu do Společenství zvýšení zahraničních investic, takže se zvyšovala produkce i prodej zboží s vyšší přidanou hodnotou. Tyto investice byly již na přelomu století výrazně patrné ve skupině **č. 7 – Stroje a dopravní prostředky**. Z mé analýzy této komoditní skupiny vyplývá, že již od roku 2000, kdy pozitivní saldo dosáhlo 1,7 mld. Kč, docházelo k výraznému hodnotovému nárůstu. Po vstupu do Společenství byla pak v dalších letech patrná zřetelná akcelerace, která byla pouze v období 2008 – 2010 dočasně zbrzděna důsledky globální ekonomické krize. V roce 2014 pak dosáhlo aktivní saldo 613 mld. Kč. Při pohledu zpět na celé sledované období je zcela zřejmé, že se tato komoditní skupina podílela rozhodujícím způsobem na překonání záporného výsledku zahraničního obchodu v roce 2005. Od tohoto roku je obchodní bilance v pojetí přeshraniční statistiky trvale aktivní a v roce 2014 dosáhla částky 1384,1 mld. Kč.

Dle podrobnější analýzy skupiny strojů a dopravních prostředků, kterou jsem provedl v samostatné kapitole, se na vysokém navýšení vývozu po roce 2004 podílela především podskupina č. 78 – Silniční vozidla. Náš automobilový průmysl se po vstupu do EU výrazně rozvíjel až do roku 2008, kdy došlo k určitému útlumu v zahraničním obchodu v důsledku snížené zahraniční poptávky. Pokles exportu byl částečně kompenzován zavedením šrotovného v některých evropských zemích. Po roce 2010 se opět obnovila vyšší zahraniční poptávka a investiční

aktivita firem, takže se začal projevovat větší nárůst vývozu než dovozu. Při porovnání stavu mezi lety 2003 a 2014 se potvrdila výrazná dominance této podskupiny před podskupinou č. 77 – Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j. n. v oblasti vývozu. Opačná byla situace v této skupině v oblasti dovozu, kdy ve sledovaných letech dominovaly elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče.

Komoditní skupině č. 0 – Potraviny a živá zvířata jsem se podrobněji věnoval v samostatné kapitole. Hlavními vývozními produkty byly obiloviny a obilné výrobky, export byl ovlivněn především světovými cenami pšenice. Také obchod se živými zvířaty, mléčnými výrobky, vejci a cukrem dosahoval kladného salda obchodní bilance. Přesto byla bilance této komoditní skupiny v celém období záporná, především nadměrným importem ovoce, zeleniny, masa a masných výrobků. Zřejmý negativní vliv společného trhu EU se snaží řešit od roku 2011 Potravinářská komora ČR např. zavedením značky Český výrobek. Touto propagací našich produktů zvyšuje poptávku na domácích trzích.

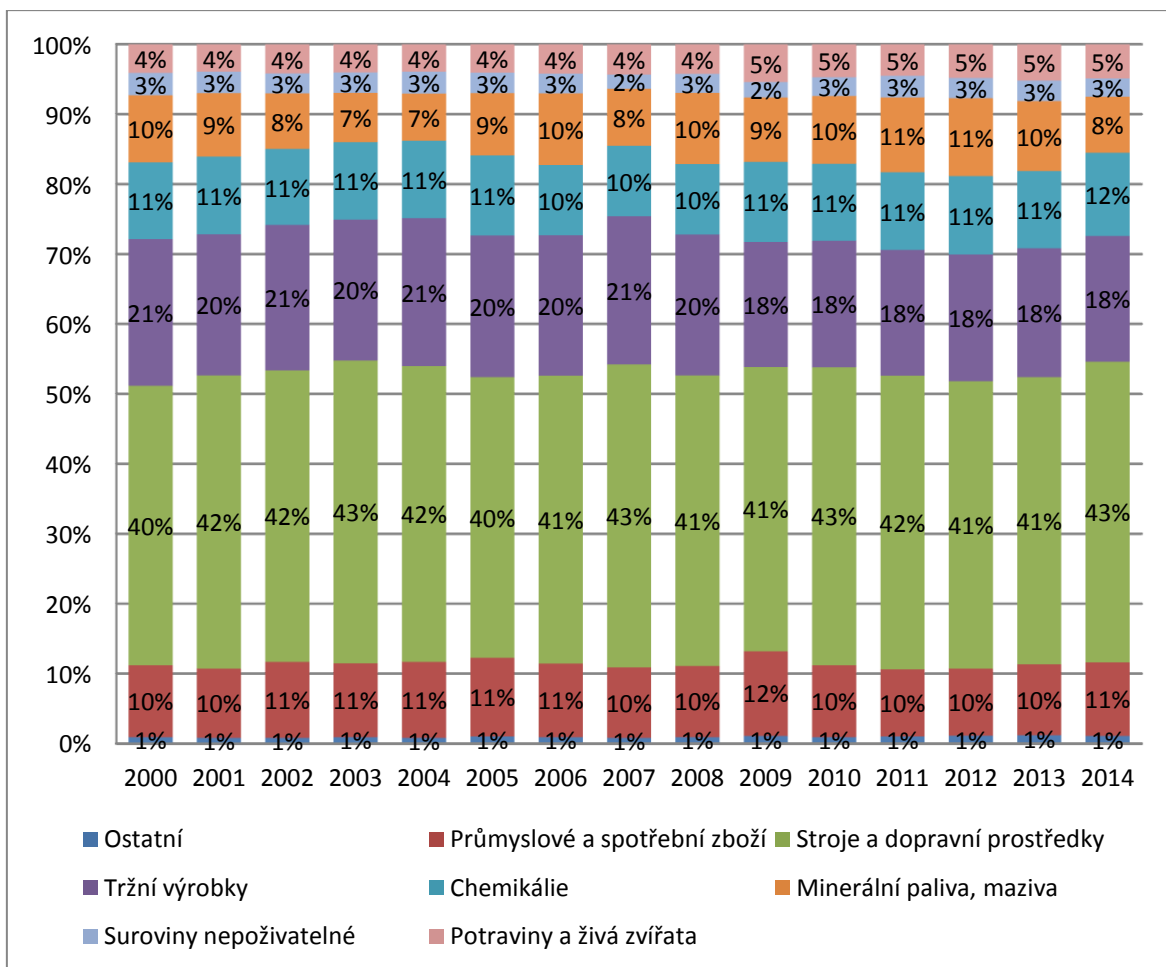
Komoditní skupina č. 8 – Průmyslové spotřební zboží vykazovala v celém sledovaném období aktivní bilanci, která se však až do roku 2004 snižovala a dosáhla svého minima 7,8 mld. Kč. Po vstupu do EU začal sice narůstat dovoz oděvů při nízké poptávce po tuzemské produkci, ale výrazný přebytek vykazoval např. obchod s nábytkem. Od roku 2005 do roku 2007 byl již zřejmý větší růst vývozu než dovozu, takže došlo na konci tohoto období k vytvoření přebytku 27,3 mld. Kč. Po dočasném poklesu v letech 2008 – 2009 následoval v dalších letech výrazný nárůst přebytku ZO v důsledku silné zahraniční a nízké tuzemské poptávky. V roce 2014 tak dosáhla kladná bilance částky 90,7 mld. Kč.

Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu tvoří převážně polotovary, které se dovážejí i vyvážejí. V našich poměrech se jedná především o tzv. kovové výrobky, železo a ocel, u nichž se dosáhlo v roce 2012 postupného navýšení jejich podílu na cca 50 %. Tyto komodity převažovaly po roce 2003 v dovozu i vývozu, zatímco ve vývozu stále rostl podíl výrobků z pryže. Ve sledovaném období byla obchodní bilance této skupiny dle mé analýzy pozitivní a až do roku 2005 bez větších výkyvů. Další dva roky lze charakterizovat nárůstem importu, takže v roce 2007 bylo dosaženo velmi nízkého přebytku 0,9 mld. Kč. Následující čtyři roky charakterizuje zvýšené, ale kolísající kladné saldo obchodní bilance. Po více než

dvojnásobném nárůstu v letech 2012 – 2013 je dosaženo na konci sledovaného období hodnoty 36,9 mld. Kč.

Největšího deficitu zahraničního obchodu dosáhla skupina č. 3 – Minerální paliva a maziva. Tento fakt je na rozdíl od znepokojivého stavu komoditní skupiny č. 0 pochopitelný, protože nemáme významnější ložiska ropy ani zemního plynu a podstatnou roli hraje světová cena těchto komodit. V roce 2000 dosahovalo záporné saldo hodnoty - 85,7 mld. Kč a po mírném vzestupu začalo od roku 2004 opět klesat na konečnou hodnotu -170,6 mld. Kč. K ojedinělým vzestupům došlo pouze v letech 2009 a 2014. Po dosažení vrcholu v roce 2013 poklesl deficit na částku 170,6 mld. Kč v důsledku klesající ceny ropy a plynu na světových trzích. Vývoz nad dovozem převážil v této třídě v případě uhlí, koksu a briket. Od roku 2010 má vývoz uhlí klesající tendenci, což je ovlivněno i klesajícími cenami na světovém trhu.

Také komodity ve skupině č. 5 (Chemikálie a příbuzné výrobky, j. n.) vykazují trvalý deficit obchodní bilance, který byl dle mého zjištění v letech 2002 – 2004 dokonce největší ve srovnání s ostatními komoditními skupinami. Poté se sice projevilo v letech 2005 a 2008 – 2009 dočasné snížení záporného salda, po něm však následovalo další prohloubení deficitu až na hodnotu -130,6 mld. Kč. Jsem přesvědčen o tom, že příčina tohoto stavu úzce souvisí s výše uvedenými minerálními palivy a mazivy, které jsou surovinou pro tvorbu chemických látek. Jediným produktem této skupiny, u kterého stále převažuje vývoz nad dovozem, jsou organické chemikálie. Naopak nejvyššího deficitu dosahovaly léčiva a farmaceutické výrobky, u kterých ani stoupající vývoz nekompenzoval prohlubující se deficit. Domnívám se, že to bylo způsobeno masivní reklamní kampaní zahraničních firem a velkou domácí poptávkou, kterou nedokázaly tuzemské firmy uspokojit dostatečnou nabídkou.

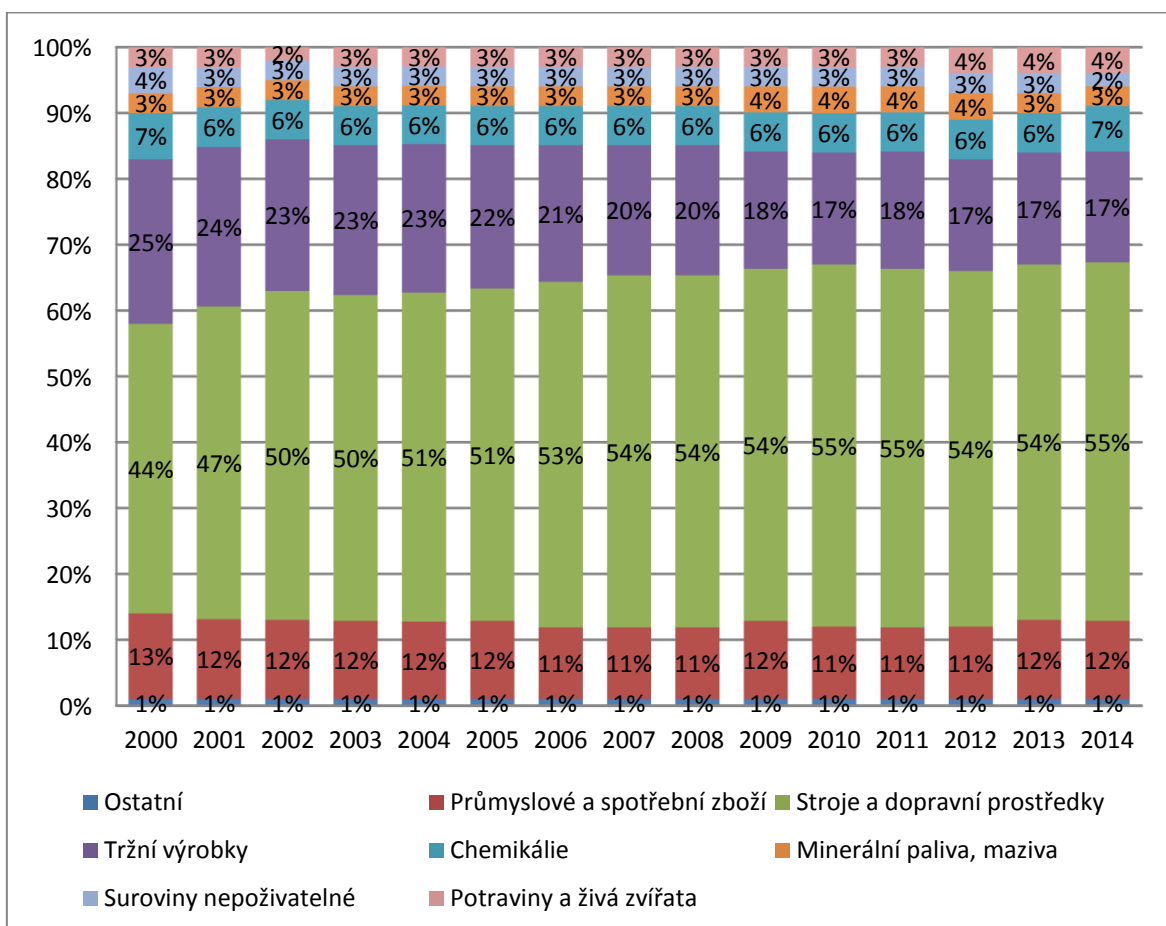
Obr. 11 Struktura dovozu v jednotlivých letech

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

Dle Přílohy 4 a Obr. 11 lze posoudit komoditní strukturu dovozu ve sledovaném období. Největší skupinou je v celém období skupina strojů a dopravních prostředků, jejíž podíl již v přípravném období před vstupem do EU narůstá ze 40 % na 42,8 % v roce 2003. Po vstupu do EU kolísá v rozmezí 40,3 % – 43,4 % s konečnou hodnotou 43,3 % v roce 2014. Tato třída má ve struktuře dovozu menší podíl než ve struktuře vývozu. Druhou skupinou jsou tržní výrobky s podílem 20 % – 21 % do roku 2008, po kterém tento podíl klesá na konečnou hodnotu 17,6 %. Třetí nejvýznamnější skupinou jsou třídy průmyslového a spotřebního zboží a minerálních paliv a maziv. U posledně jmenované skupiny pozorujeme střídavý postupný vzestup k maximálnímu podílu 11,1 % v roce 2012 s následným poklesem na hodnotu 8,4 % na konci období. Příčinou konečného poklesu může být i klesající cena ropy. V případě skupiny potravin a živých zvířat vidíme vzrůst ze 4 % na 5 %. Souvisí to dle mého názoru s navyšováním hodnoty

dovozu nejen ovoce a zeleniny, ale i masa a masných výrobků. V důsledku toho převyšuje import těchto komodit jejich export a přispívá výraznou měrou k celkově negativnímu saldu skupiny 0.

Při porovnání celkové hodnoty dovozu lze identifikovat vzrůst ve všech komoditních skupinách, největší v případě skupiny č. 7 a to o 887,4 mld. Kč, což činí trojnásobný nárůst za celé sledované období.

Obr. 12 Struktura vývozu v jednotlivých letech

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní zpracování

Dle Přílohy 6 a orientačního grafického znázornění na Obr. 12 je jasně patrná nejsignifikantnější změna v komoditní struktuře vývozu, kterou je vzestup podílu skupiny strojů a dopravních prostředků o 11 pb. Vzestup je patrný již v přípravném období před vstupem do Společenství a pokračuje po roce 2004 na konečnou hodnotu 55 % v roce 2014. Na této hodnotě se nejvíce podílí nárůst vývozu silničních vozidel, který dočasně poklesl pouze v době globální ekonomické krize. Na sloupcovém grafu je naopak patrný postupný pokles komodit ze skupiny

tržních výrobků tříděných podle materiálu z 25,4 % na 16,5 % na konci sledovaného období. Na třetí místo se dle mého rozboru řadí skupina průmyslového spotřebního zboží, která má podíl 12,5 % v roce 2000 a hodnoty v dalších letech se pohybují v rozmezí 10,7 % – 12,2 % s konečným podílem 11,8 % na konci sledované doby. K celkovému poklesu došlo v tomto období i ve skupinách č. 2 o 1,1 pb. a č. 5 o 0,5 pb. Zajímavý je postupný vzestup podílu minerálních paliv a maziv s maximem 3,9 % v roce 2012, po kterém však následuje pokles na hodnotu 2,7 % v roce 2014. Také u třídy potravin a živých zvířat je zaznamenán po hodnotách 2,7 % – 3,7 % konečný podíl 3,6 % v roce 2014, tedy vzestup o 0,9 pb. proti roku 2003. Pokud chceme však posuzovat celkovou hodnotu vývozu, je třeba konstatovat, že u všech komoditních skupin došlo k několikanásobnému vzrůstu, např. u skupiny č. 7 téměř čtyřnásobnému.

3.2 Současný stav zahraničního obchodu ČR a jeho perspektiva

Podle metodiky Světového ekonomického fóra je Česká republika řazena do skupiny nejvyspělejších zemí mezi ekonomiky, které jsou tažené inovací. Její zahraniční obchod dosahuje v posledních letech nebývalého růstu. Bylo tomu tak i na konci mnou analyzovaného období, kdy dosáhl v roce 2014 přebytek obchodní bilance v národním pojetí rekordního maxima 146 mld. Kč (meziroční nárůst o 39,5 miliardy). V roce 2014 bylo 82 % vývozu a 66 % dovozu realizováno se státy EU. Český obrat ZO tvoří v 75 % země EU, hlavním odchodním partnerem je Německo s 30 % celkového obratu ZO.

I když se na výše uvedeném výsledku podílí nízká cena ropy a oslabená koruna, je třeba podtrhnout význam automobilového průmyslu a zvýšené poptávky v zemích EU. Prioritní postavení kategorie **strojů a dopravních prostředků** jsem potvrdil i ve své práci. Domnívám se, že vzhledem ke slabšímu multiplikačnímu potenciálu se bohužel pozitivní vliv této komoditní skupiny přenáší pouze minimálně na ostatní odvětví hospodářského sektoru. Kromě toho je zřejmé, že dominance jedné třídy přináší naší ekonomice určitá rizika. Ta se částečně projevila již v minulosti poklesem zahraniční poptávky v době finanční a hospodářské krize 2008 – 2009. I když se Česká republika s touto krizí vyrovnala lépe než ostatní státy s vyspělou ekonomikou, je vzhledem ke své otevřenosti z tohoto hlediska dosti zranitelná. Svou analýzou jsem potvrdil i skutečnost, že členství ČR v EU přináší nejen pozitivní, ale i záporný vliv na některé oblasti

našeho hospodářství. Jedná se především o některé komodity kategorie potravin a živých zvířat. Příčinou nedostatečné konkurenceschopnosti našich výrobců je mimo jiné složitý systém zemědělských kvót, které mají omezit nadprodukcí, a nákladný systém zemědělských dotací, které se až do roku 2013 výrazně lišily v jednotlivých státech Společenství. Přestože byla SPZ několikrát reformována, vždy vyvolávala spory mezi unijními zeměmi.

Podle údajů, které jsem získal z databáze ČSÚ, lze však i nadále očekávat stabilní růst naší ekonomiky. Předpokládám, že se bude týkat zvláště komoditní skupiny strojírenství a dopravních prostředků, především automobilového průmyslu. Lze také očekávat další růst výroby podskupiny elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů. Z ostatních kategorií je perspektivní rozvoj chemického průmyslu a tržních výrobků, zvláště produkce pryže a plastů.

Závěr

Česká ekonomika patří v současné době mezi nejrychleji rostoucí ekonomiky EU. Podstatnou měrou se na tomto faktu podílí i zahraniční obchod, jehož komoditní strukturu v letech 2000 – 2014 jsem analyzoval ve své bakalářské práci. Analýza potvrdila, že již před vstupem do EU docházelo v přípravném období 2000 – 2004 k postupnému snižování pasivního salda obchodní bilance. Zbožová struktura se v tomto období výrazněji neměnila, ale téměř všechny skupiny vykazovaly nárůst v dovozu i vývozu. Po vstupu do EU 1. května 2014 byl následný rok 2005 významným meziročním přechodem z pasiva do aktiva obchodní bilance, na jehož růstu se i v dalších letech nejvíce podílela skupina strojů a dopravních prostředků. V roce 2006 se ČR zařadila mezi nejrychleji rostoucí ekonomiky EU, a to i přes nárůst bilančního deficitu u skupin minerálních látek a maziv, chemikálií i potravin a živých zvířat. Po překonání vlivu globální ekonomické krize 2008 – 2009 se v dalším období na růstu kladného salda podstatně podílela i skupina tržních výrobků tříděných podle materiálu, přestože podíl polotovarů během analyzovaného období poklesl na 16,5 %. Nezanedbatelnou součástí exportu byly také komodity skupin průmyslového spotřebního zboží a chemikálií s podílem 11,8 resp. 6,6 % v roce 2014. Naopak největších deficitů dosahovaly ve sledovaném období skupiny č. 3 – Minerální paliva a maziva a č. 5 – Chemikálie a příbuzné výrobky. Podrobnou analýzou třídy potravin a živých zvířat jsem potvrdil svou hypotézu o záporném vlivu vstupu do EU na některé zbožové skupiny. Jedná se především o působení SZP, která prostřednictvím různých závazných nařízení dosud negativně ovlivňuje zvláště obchod s masem a masnými výrobky, zeleninou a ovocem.

Z rozboru, který jsem provedl ve své práci, vyplývá po vstupu do EU jasná dominance a význam skupiny strojů a dopravních prostředků s největším podílem silničních vozidel pro náš zahraniční obchod resp. pro celou českou ekonomiku. Jedná se o strojírenské obory a především o automobilový průmysl, u kterého došlo i v posledním roce sledovaného období k dalšímu zvýšení výroby. Tato koncentrace vývozu dokázala výrazně kompenzovat ostatní méně úspěšné a neúspěšné obory a dosáhnout trvale pozitivní obchodní bilance. Uvedený stav však nepokládám za zcela optimální, protože je příliš závislý na zahraniční

poptávce a ostatních vnějších ekonomických faktorech, které mohou mít pozitivní i negativní vliv. m. Kromě vnějších vlivů působí na naši ekonomiku a zahraniční obchod i některé vnitřní faktory, především činnost ČNB, jejíž intervence na podzim 2013 uměle oslabila českou korunu. Koncem analyzovaného období bylo zřejmé i působení klesající ceny ropy a zemního plynu, jehož důsledkem bylo snížení pasiva obchodní bilance s minerálními palivy a mazivy o téměř 25 mld. Kč. Pozitivní vliv oslabeného kurzu koruny zvýšil konkurenceschopnost našich producentů na zahraničních trzích, protože vývozní ceny rostly meziročně rychleji než dovozní. Negativní vliv měly naopak sankce EU v souvislosti s rusko-ukrajinskou krizí, kdy došlo k meziročnímu snížení kladného salda se zeměmi Společenství o 24,2 mld. Kč.

Dle statistiky OECD nedosahuje ještě ZO ČR v oblasti exportu dostatečně vysoké přidané hodnoty ve srovnání s jeho absolutním objemem. Proto jsem dospěl k závěru, že by se čeští exportéři měli zaměřit na stálé zvyšování vývozu komodit s vysokým stupněm zpracování (zbožové skupiny č. 5. – 8.) a větších investičních celků. Cílem naší ekonomiky by měl být další růst vývozu a hledání nových trhů. Po budoucí vývoj a růst zahraničního obchodu pokládám za nejpodstatnější proexportní politiku vlády České republiky a také podporu malých a středních firem, které se snaží o získání zakázek na světových trzích. Kromě státní podpory exportu (Czech Trade, Česká exportní banka) mohou využít i podpory nestátní (hospodářské komory států EU, Business Contact System) nebo dotačních programů pro exportéry. Závěrem je možno konstatovat, že vstup ČR do EU měl pro naši ekonomiku přes určitá negativa celkově velmi pozitivní efekt, který by se měl projevit i v dalších letech. Svědčily o tom i údaje z prvního čtvrtletí 2015, které potvrzovaly meziroční růst ve většině průmyslových odvětví.

Seznam literatury

VINTROVÁ, R., SPĚVÁČEK, V. a ROJÍČEK, M. *Makroekonomická analýza*. 1.vyd. Praha: Linde, 2012. 608 s. ISBN 978-80-86131-92-4.

Dubská, D., Komentář. *Hra o české zemědělství přes dovozy potravin*. [online]. 13.4.2012 [cit. 5.9.2015]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/komentar-hra-o-ceske-zemedelstvi-pres-dovozy-potravin-n-uwktl5hium>

TULEJA, Pavel, Ingrid MAJEROVÁ a Pavel NEZVAL. *Základy makroekonomie: Učebnice pro ekonomické a podnikatelské fakulty*. 2. vyd. Brno: BizBooks, 2012. 312 s. ISBN 978-80-265-0007-0

STATISTIKY A MY. *Vyvážíme hlavně obilí a dovážíme maso*. [online] 7.8.2014 [cit. 6.9.2015]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2014/07/vyvazime-hlavne-obili-a-dovazime-maso/>

Investiční web. *Konkurenceschopnost České republiky: Blýská se na lepší časy, zásadní problémy ale zůstávají*. [online] 3.9.2014 [cit. 10.9.2015]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/2014/9/3/konkurenceschopnost-ceske-republiky-blyska-se-na-lepsi-casy-zasadni-problemy-ale-zustavaji/>

E15. *Česko si v konkurenceschopnosti polepšilo na 31. místo ze 140 ekonomik*. [online] 30.9.2015 [cit. 1.10.2015]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/cesko-si-v-konkurenceschopnosti-polepsilo-na-31-misto-ze-140-ekonomik-1231770>

Sdružení automobilového průmyslu. *Výroba a odbyt tuzemských výrobců vozidel*. [online] [cit. 3.10.2015]. Dostupné z: <http://www.autosap.cz/zakladni-prehledy-a-udaje/vyroba-a-odbyt-tuzemskych-vyrobcu-vozidel/#souhrn14>

Geoportal. *Důsledky členství ČR v Evropské unii*. [online] [cit. 7.10.2015]. Dostupné z: http://geoportal.alej.cz/uploads/files/Dusledky_clenstvi_v_EU.pdf

Businessinfo. *Společná obchodní politika Evropské unie*. [online] 10.2.2012 [cit. 10.10.2015]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecna-obchodni-politika-evropske-unie-4461.html#!&chapter=1>

Česká národní banka. *Vliv vstupu do EU na ceny a inflační očekávání*. [online] [cit. 12.10.2015]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2005/2005_cervenec/boxy_a_prilohy/c_05_cervenec_b1.html

Český statistický úřad. *Analýza zahraničního obchodu ČR se zbožím v letech 1999 – 2012*. [online] 19.11.2013 [cit. 14.10.2015]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20533828/118613a.pdf/1aca89ed-00c9-40c1-a05e-9d6d9e9cdf4a?version=1.0>

E15. Český vývoz se od vstupu do EU zdvojnásobil. [online] 21.4.2014 [cit. 20.10.2015]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/cesky-vyvoz-se-od-vstupu-do-eu-zdvojnásobil-1079227>

POPUP. Česká republika v Evropské unii ekonomické dopady vstupu. [online] [cit. 24.10.2015]. Dostupné z: http://www.popup.upol.cz/files/forSchoolsDocuments/FF_Marek.pdf

Český statistický úřad. *Zahraniční obchod České republiky v prvním roce členství*. [online] 3.6.2005 [cit. 25.10.2015]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/zahranicni-obchod-ceske-republiky-v-prvnim-roce-clenstvi-v-evropske-unii-571b2k9u97>

Česká národní banka. *Význam zahraničního obchodu v prvním roce po vstupu ČR do EU*. [online], [cit. 25.10.2015]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2005/2005_cervenec/boxy_a_prilohy/c_05_cervenec_b2.html

Trading Economics. *Czech Republic Balance of Trade*. [online], [cit. 1.11.2015]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/czech-republic/balance-of-trade>

OECD. *Main economic indicators*. [online], [cit. 2.11.2015]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/mei/default.asp?lang=e&subject=12&country=EUU>

Český statistický úřad. *Zahraniční obchod se zbožím – národní pojetí – časové řady*. [online], [cit. 3.11.2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/vzozu_cr

Český statistický úřad. *Statistika zahraničního obchodu*. [online], [cit. 4.11.2015]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

Ministerstvo zemědělství. *Výsledky agrárního zahraničního obchodu v roce 2014*. [online] 12.2.2015 [cit. 4.11.2015]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/agrarni-zahranicni-obchod/vysledky-agrarniho-zahranicniho-obchodu-2.html>

Investiční web. *Zahraniční obchod skončil loni v přebytku 157 miliard korun*. [online] 6.2.2015 [cit. 5.11.2015]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2015/2/6/zahranicni-obchod-cr-skoncil-loni-v-prebytku-157-miliard-korun/>

E15. *Zahraniční obchod loni trhal rekordy přebytek stoupl na 157miliard*. [online] 6.2.2015 [cit. 5.11.2015]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/zahranicni-obchod-loni-trhal-rekordy-prebytek-stoupl-na-157-miliard-1160269>

E15. *Závislost české ekonomiky na exportu do EU roste*. [online] 23.7.2015 [cit. 6.11.2015]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/zavislost-ceske-ekonomiky-na-exportu-do-eu-rose-1212434>

Finanční noviny. *Škoda Auto zvýšila za tři čtvrtletí provozní zisk i tržby*. [online] 28.10.2015 [cit. 10.11.2015].

Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/skoda-auto-zvysila-za-tri-ctvrtleti-provozni-zisk-i-trzby/1274838>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zahraniční obchod -Metodika*[online]. 6.11.2015 [cit. 11.11.2015]. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/zo>

Seznam obrázků a tabulek

Seznam obrázků

Obr. 1 Podíl obrátu ZO na HDP.....	9
Obr. 2 Struktura dovozu v roce 2003.....	15
Obr. 3 Struktura dovozu v roce 2014.....	15
Obr. 4 Struktura vývozu v roce 2003.....	17
Obr. 5 Struktura vývozu v roce 2014.....	17
Obr. 6 Obchodní bilance vývoj.....	18
Obr. 7 Struktura skupiny 7 u dovozu v roce 2003.....	22
Obr. 8 Struktura skupiny 7 u dovozu v roce 2014.....	22
Obr. 9 Struktura skupiny 7 u vývozu v roce 2003.....	24
Obr. 10 Struktura skupiny 7 u vývozu v roce 2014.....	25
Obr. 11 Struktura dovozu v jednotlivých letech.....	31
Obr. 12 Struktura vývozu v jednotlivých letech.....	32

Seznam tabulek

Tab. 1 Přeshraniční vs. národní pojetí ZO.....	11
Tab. 2 SITC 1 klasifikace.....	13
Tab. 3 Dovoz v letech 2000 – 2014.....	14
Tab. 4 Vývoz v letech 2000 – 2014.....	16
Tab. 5 Bilance dle komoditních struktur v letech 2000 – 2014.....	20
Tab. 6 Dovoz, skupina č. 7 (v mld. Kč).....	21
Tab. 7 Vývoz, skupina č. 7 (v mld. Kč).....	23
Tab. 8 Dovoz, skupina č. 0 (v mld. Kč).....	25
Tab. 9 Vývoz, skupina č. 0 (v mld. Kč).....	26

Seznam příloh

Příloha 1 Podíl obrátu ZO na HDP	42
Příloha 2 Obchodní bilance	43
Příloha 3 Bilance potravin v letech 2000 – 2013	44
Příloha 4 Struktura dovozu SITC v jednotlivých letech.....	45
Příloha 5 Dovoz SITC.....	46
Příloha 6 Struktura vývozu SITC v jednotlivých letech	47
Příloha 7 Vývoz SITC	48
Příloha 8 Rozbor struktury skupiny 0 (v %)	49

Příloha 1 Podíl obratu ZO na HDP

rok	HDP	obrat ZO	podíl obratu ZO na HDP v %
2000	2189,2	2363,0	108
2001	2352,2	2653,7	113
2002	2464,4	2580,5	105
2003	2577,1	2811,7	109
2004	2814,8	3471,8	123
2005	2983,9	3698,5	124
2006	3222,4	4249,4	132
2007	3535,5	4870,6	138
2008	3689,0	4880,2	132
2009	3628,1	4127,7	114
2010	3667,6	4944,4	135
2011	3807,2	5566,3	146
2012	4041,9	5839,5	144
2013	4077,3	5998,2	147
2014	4261,1	6828,5	160

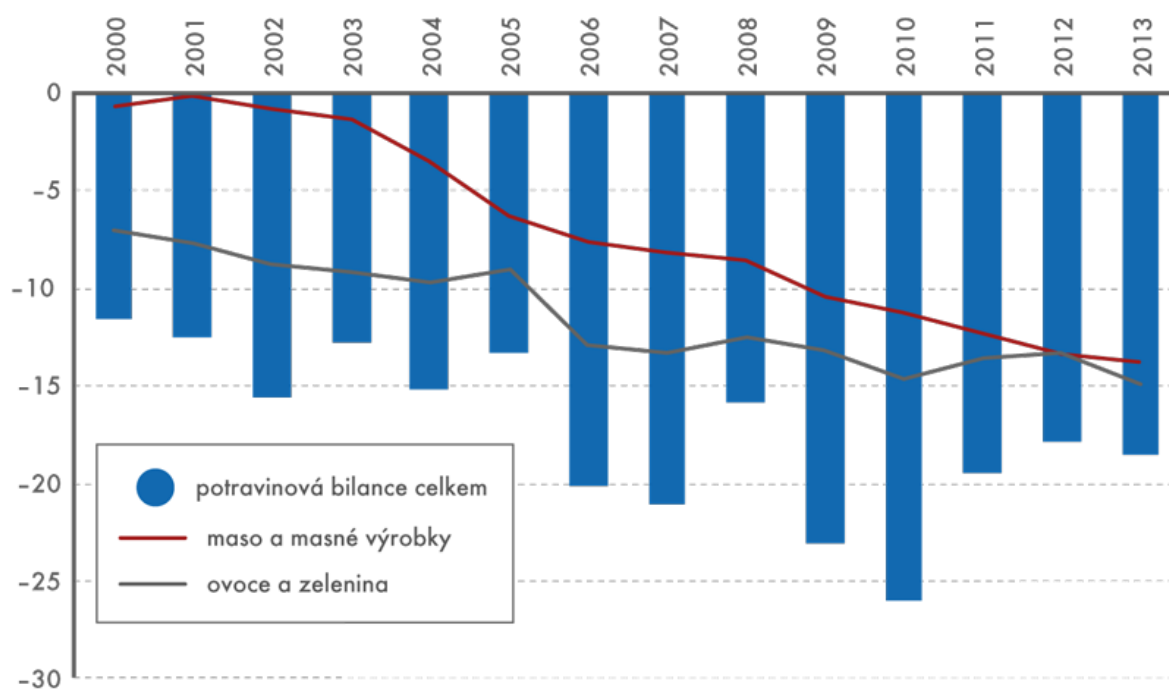
Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní výpočty

Příloha 2 Obchodní bilance

Rok	Obchodní bilance v mld. Kč
2000	-120,8
2001	-117,4
2002	-70,8
2003	-69,8
2004	-26,4
2005	38,6
2006	39,7
2007	87,9
2008	67,2
2009	149,6
2010	121,2
2011	191,1
2012	305,7
2013	351,2
2014	429,2

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

Příloha 3 Bilance potravin v letech 2000 – 2013

Zdroj: Statistika a my: Vyvážíme hlavně obilí a dovážíme maso

Příloha 4 Struktura dovozu SITC v jednotlivých letech

	0	1	2	3	4
2000	4,0 %	0,6 %	3,2 %	9,7 %	0,2 %
2001	3,9 %	0,5 %	2,9 %	9,1 %	0,2 %
2002	4,1 %	0,5 %	2,9 %	7,6 %	0,2 %
2003	4,0 %	0,5 %	2,8 %	7,5 %	0,3 %
2004	4,1 %	0,6 %	3,0 %	7,0 %	0,2 %
2005	4,5 %	0,6 %	2,8 %	9,2 %	0,2 %
2006	4,2 %	0,6 %	2,7 %	9,5 %	0,2 %
2007	4,3 %	0,7 %	2,4 %	8,0 %	0,1 %
2008	4,4 %	0,5 %	2,7 %	10,4 %	0,2 %
2009	5,4 %	0,7 %	2,3 %	9,2 %	0,3 %
2010	4,7 %	0,6 %	2,7 %	9,6 %	0,2 %
2011	4,6 %	0,6 %	3,0 %	10,7 %	0,2 %
2012	4,9 %	0,7 %	2,9 %	11,1 %	0,2 %
2013	5,2 %	0,7 %	2,8 %	10,4 %	0,2 %
2014	5,0 %	0,6 %	2,5 %	8,4 %	0,2 %

	5	6	7	8	9
2000	11,2 %	20,8 %	40,0 %	10,3 %	0,0 %
2001	10,9 %	20,2 %	42,2 %	10,1 %	0,0 %
2002	11,2 %	20,6 %	42,4 %	10,6 %	0,0 %
2003	11,4 %	20,1 %	42,8 %	10,6 %	0,0 %
2004	11,1 %	20,6 %	42,3 %	10,9 %	0,0 %
2005	11,0 %	20,5 %	40,3 %	10,9 %	0,1 %
2006	10,4 %	20,4 %	41,4 %	10,5 %	0,1 %
2007	10,4 %	20,9 %	43,0 %	10,1 %	0,1 %
2008	10,3 %	19,7 %	41,3 %	10,4 %	0,1 %
2009	11,2 %	17,6 %	41,3 %	11,9 %	0,1 %
2010	10,7 %	17,8 %	43,4 %	10,3 %	0,1 %
2011	10,9 %	18,2 %	41,9 %	9,7 %	0,2 %
2012	11,1 %	17,8 %	41,3 %	9,7 %	0,3 %
2013	11,4 %	17,9 %	41,0 %	10,1 %	0,3 %
2014	11,6 %	17,6 %	43,3 %	10,6 %	0,3 %

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní výpočty

Příloha 5 Dovoz SITC [v mld. Kč]

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
0	50,2	53,7	54,2	57,1	72,1	81,6	90,0	102,9
1	7,4	7,3	6,6	7,5	10,7	11,8	13,0	15,7
2	39,4	40,0	38,2	41,0	52,9	51,4	57,3	58,3
3	119,9	125,7	100,2	107,8	122,1	167,6	200,8	191,3
4	2,6	3,1	3,0	3,8	4,2	3,6	3,7	3,3
5	139,1	151,0	148,4	164,4	194,8	201,5	219,1	248,5
6	257,9	280,1	273,0	289,8	360,8	374,3	428,5	500,2
7	496,7	584,4	561,7	616,3	739,9	736,9	870,7	1028,0
8	128,3	139,9	140,0	152,7	190,7	200,0	221,5	241,7
9	0,4	0,4	0,3	0,4	0,8	1,3	1,1	1,3

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0	105,2	106,9	112,6	123,2	136,8	145,8	158,6
1	12,7	13,5	14,4	16,3	18,5	19,8	19,8
2	64,2	44,8	64,6	80,0	79,3	78,3	80,1
3	250,2	184,0	231,4	286,2	307,6	292,3	269,4
4	4,5	5,5	4,1	5,9	5,4	6,8	8,0
5	247,1	222,6	257,4	293,7	307,0	323,0	371,5
6	474,5	351,0	430,3	490,1	493,7	505,7	561,6
7	994,8	821,2	1046,0	1126,8	1143,5	1156,4	1384,1
8	251,3	237,3	247,4	259,1	267,5	285,6	337,7
9	2,0	2,3	3,4	5,6	7,5	9,7	8,9

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

Příloha 6 Struktura vývozu SITC v jednotlivých letech

	0	1	2	3	4
2000	2,9 %	0,7 %	3,5 %	3,1 %	0,1 %
2001	2,7 %	0,7 %	3,0 %	3,0 %	0,1 %
2002	2,5 %	0,7 %	2,8 %	2,9 %	0,1 %
2003	2,7 %	0,6 %	2,8 %	2,9 %	0,1 %
2004	2,8 %	0,5 %	2,7 %	2,9 %	0,1 %
2005	3,3 %	0,6 %	2,5 %	3,1 %	0,1 %
2006	2,9 %	0,5 %	2,6 %	2,9 %	0,1 %
2007	2,9 %	0,6 %	2,6 %	2,7 %	0,1 %
2008	3,2 %	0,7 %	2,6 %	3,4 %	0,1 %
2009	3,5 %	0,8 %	2,7 %	3,6 %	0,1 %
2010	3,0 %	0,7 %	3,0 %	3,7 %	0,2 %
2011	3,2 %	0,6 %	2,8 %	3,8 %	0,2 %
2012	3,5 %	0,6 %	2,8 %	3,9 %	0,3 %
2013	3,7 %	0,7 %	2,7 %	3,1 %	0,3 %
2014	3,6 %	0,8 %	2,4 %	2,7 %	0,3 %

	5	6	7	8	9
2000	7,1 %	25,4 %	44,5 %	12,5 %	0,1 %
2001	6,5 %	24,4 %	47,3 %	12,2 %	0,1 %
2002	6,0 %	23,4 %	49,6 %	11,9 %	0,2 %
2003	5,9 %	23,1 %	50,1 %	11,8 %	0,1 %
2004	6,0 %	22,6 %	50,9 %	11,5 %	0,1 %
2005	6,4 %	21,7 %	50,8 %	11,5 %	0,0 %
2006	6,1 %	20,8 %	53,2 %	11,0 %	0,0 %
2007	5,8 %	20,2 %	54,2 %	10,8 %	0,0 %
2008	6,0 %	19,5 %	53,8 %	10,7 %	0,1 %
2009	6,4 %	17,6 %	53,6 %	11,7 %	0,1 %
2010	6,5 %	17,2 %	54,6 %	11,1 %	0,1 %
2011	6,3 %	17,6 %	54,8 %	10,7 %	0,1 %
2012	6,2 %	17,3 %	54,1 %	11,1 %	0,1 %
2013	6,4 %	17,3 %	53,9 %	11,8 %	0,2 %
2014	6,6 %	16,5 %	55,0 %	11,8 %	0,2 %

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO, vlastní výpočty

Příloha 7 Vývoz SITC [v mld. Kč]

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
0	33,0	34,4	31,1	36,4	47,4	61,1	62,0	71,9
1	8,4	8,7	8,6	8,2	8,9	10,6	10,7	14,5
2	39,6	38,6	35,1	38,4	47,3	47,2	55,0	64,9
3	34,2	38,1	36,0	39,4	49,9	57,4	61,8	67,5
4	1,3	1,4	1,0	1,0	1,0	1,8	1,6	2,1
5	79,6	81,9	74,7	80,6	104,0	119,0	129,9	144,2
6	285,1	309,1	294,0	316,4	388,5	406,3	445,3	501,1
7	498,4	599,7	623,0	687,2	876,1	949,2	1141,8	1343,4
8	140,5	154,8	149,5	161,5	198,5	215,6	235,9	269,0
9	1,0	1,3	1,9	1,8	0,9	0,5	0,7	0,8

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0	77,9	73,9	76,3	91,4	108,1	116,1	130,4
1	16,4	16,2	16,8	17,1	19,9	22,6	27,4
2	64,6	57,5	75,9	80,9	86,4	84,8	88,9
3	84,3	77,6	93,9	109,6	118,7	97,0	98,8
4	2,8	2,9	4,6	4,8	9,2	9,2	10,4
5	147,3	136,4	164,2	180,2	189,5	202,5	240,9
6	482,5	376,4	435,3	507,8	532,5	550,4	598,5
7	1331,0	1145,5	1382,3	1576,3	1663,4	1710,9	1997,4
8	265,5	250,2	280,5	307,2	340,4	374,0	428,4
9	1,3	2,0	3,0	3,5	4,6	7,2	8,0

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

Příloha 8 Rozbor struktury skupiny 0

Dovoz, podíl v %

		2003	2014
0	Živá zvířata	0,88 %	1,26 %
1	Maso a masné výrobky	7,05 %	18,07 %
2	Mléčné výrobky a vejce	7,58 %	10,58 %
3	Ryby, korýši a měkkýši	4,41 %	3,90 %
4	Obiloviny a obilné výrobky	9,35 %	9,63 %
5	Zelenina a ovoce	31,22 %	21,54 %
6	Cukr, výrobky z cukru a med	3,70 %	4,16 %
7	Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	13,58 %	13,22 %
8	Krmiva pro zvířata (kromě nemletých obilnin)	10,93 %	8,12 %
9	Různé jedlé výrobky a přípravky	11,29 %	9,51 %

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

Vývoz, podíl v %

		2003	2014
0	Živá zvířata	4,11 %	6,22 %
1	Maso a masné výrobky	4,66 %	8,60 %
2	Mléčné výrobky a vejce	16,99 %	16,73 %
3	Ryby, korýši a měkkýši	3,29 %	2,69 %
4	Obiloviny a obilné výrobky	20,82 %	22,41 %
5	Zelenina a ovoce	9,04 %	8,14 %
6	Cukr, výrobky z cukru a med	9,59 %	6,60 %
7	Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	13,70 %	10,97 %
8	Krmiva pro zvířata (kromě nemletých obilnin)	5,21 %	8,67 %
9	Různé jedlé výrobky a přípravky	12,60 %	8,98 %

Zdroj: ČSÚ, databáze ZO

ANOTAČNÍ ZÁZNAM

AUTOR	Martin Štipl		
STUDIJNÍ OBOR	6208R087 Podniková ekonomika a management obchodu		
NÁZEV PRÁCE	Zahraniční obchod ČR		
VEDOUCÍ PRÁCE	Ing. Helena Horská, Ph.D.		
KATEDRA	KE - Katedra ekonomie	ROK ODEVZDÁNÍ	2015
POČET STRAN	49		
POČET OBRÁZKŮ	12		
POČET TABULEK	9		
POČET PŘÍLOH	8		
STRUČNÝ POPIS	<p>Bakalářská práce je zaměřena na analýzu komoditní struktury ZO v letech 2000 – 2014 a klade si za cíl zjistit konkrétní dopady vstupu do Evropské unie pro ZO ČR. Teoretická část je věnována obecnému popisu zahraničně obchodních vztahů a ZO ČR po vstupu do EU včetně členění komoditních struktur. V praktické části je analyzován ZO z hlediska dovozu, vývozu i obchodní bilance. Kromě pozitivních faktorů je konstatován i negativní vliv členství v EU na některé komodity skupiny č. 0. Dle rozboru komoditních skupin je potvrzena dominance skupiny č. 7 s největším podílem silničních vozidel pro náš zahraniční obchod i závislost hospodářství ČR a jeho dalšího vývoje také na vnějších ekonomických vlivech.</p>		
KLÍČOVÁ SLOVA	zahraniční obchod, analýza, Standardní klasifikace mezinárodního obchodu, obchodní bilance, komoditní struktura		
PRÁCE OBSAHUJE UTAJENÉ ČÁSTI: Ne			

ANNOTATION

AUTHOR	Martin Štipl		
FIELD	6208R087 Business Management and Sales		
THESIS TITLE	Foreign Trade of the Czech Republic		
SUPERVISOR	Ing. Helena Horská, Ph.D.		
DEPARTMENT	KE - Department of Economics	YEAR	2015
NUMBER OF PAGES	49		
NUMBER OF PICTURES	12		
NUMBER OF TABLES	9		
NUMBER OF APPENDICES	8		
SUMMARY	<p>The thesis is concentrated on analysis of commodity structure of foreign trade in the period of 2000 – 2014. Its objective is to find out the real impact of accession to the EU for the Czech Republic foreign trade. The theoretical part deals with general description of foreign trade relations and the Czech Republic foreign trade after accession to the EU including classification of commodity structures. In the practical part the foreign trade is analysed from the point of view of import, export and balance of trade. Besides positive impact of EU membership, there is also negative influence on some commodities of the 0th group stated. According to the analysis of commodity groups the dominance of the 7th group with the highest share of road vehicles for our foreign trade is validated as well as dependence of our economy and its further development on external economic influences.</p>		
KEY WORDS	foreign trade, analysis, Standard International Trade Classification, balance of trade, commodity structure		
THESIS INCLUDES UNDISCLOSED PARTS: No			